
Partea a III-a
Plan de management pentru patrimoniul cultural

Notă

Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural din cadrul Proiectului Roșia Montană

Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural (PMPC) al Proiectului Roșia Montană (PRM) asigură cadrul general pentru minimizarea impactelor potențiale asupra aspectelor legate de patrimoniul cultural ce pot să decurgă din Proiectul Roșia Montană, așa cum sunt acestea descrise în capitolul 4.9 al Evaluării Impactului asupra Mediului (EIM).

În completarea definirii clare a responsabilităților, planul de management asigură faptul că măsurile de management sunt conforme cu prevederile legale în vigoare.

Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural cuprinde trei părți, așa cum este prezentat în continuare.

Partea I Plan de Management pentru Patrimoniul Arheologic din Zona Roșia Montană

Partea I a Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural răspunde cerințelor enunțate de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor în legătură cu Evaluarea Impactului de Mediu în cazul PRM în data de 20 mai 2005 (adresa MMGA nr. 8070/20.05.2005, Anexa II). Acest document se referă la managementul patrimoniului arheologic din Roșia Montană.

Pentru buna evaluare a măsurilor de management, acest plan cuprinde informații semnificative asupra condițiilor inițiale, cât și date asupra contextului legislativ, precum și o serie de considerații asupra rolurilor și responsabilităților specifice.

Partea II-a Plan de Management pentru Monumentele Istorice și Zonele Protejate din Zona Roșia Montană

Partea II-a al Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural răspunde cerințelor enunțate de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor în legătură cu Evaluarea Impactului de Mediu în cazul PRM în data de 20 mai 2005 (adresa MMGA nr. 8070/20.05.2005, Anexa III). Acest document se referă la managementul monumentelor istorice și al Zonei Protejate Centru Istoric Roșia Montană.

Pentru buna evaluare a măsurilor de management, acest plan cuprinde informații semnificative asupra condițiilor inițiale, cât și date asupra contextului legislativ, precum și o serie de considerații asupra rolurilor și responsabilităților specifice.

Partea III-a Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural

Partea III-a este un document de sinteză al Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural. El asigură structura necesară pentru ca Proiectul Roșia Montană să se conformeze angajamentelor prezentate în volumele I și II. Acest document se referă la o serie de aspecte de management cultural care nu sunt abordate în părțile I și II, precum bisericile și cimitirele.

Partea III-a este parte integrantă a Sistemului de Management de Mediu și Social al Proiectului Roșia Montană.

Lista obligațiilor asumate de către RMGC:

Nr.	Obligațiile generale menționate în acest capitol sau paragraf
1.	RMGC va lua în considerare realizarea în mod consecvent a dezvoltării progresive a unei mai bune aprecieri și înțelegeri a patrimoniului cultural de la Roșia Montană, precum și posibilele oportunități derivate din acesta; vezi secțiunea POLITICA RMGC REFERITOARE LA MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
2.	Una dintre inițiativele comune ale Planului de dezvoltare durabilă a comunității și a acestui plan este înființarea de către RMGC a unei Fundații (secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului) pentru a promova dezvoltarea durabilă, precum și pentru a conserva și pune în valoare patrimoniul cultural de la Roșia Montană
3.	RMGC recunoaște că vor fi necesare o serie de acțiuni directe, până când va exista suficientă capacitate locală de susținere, în sensul de a i se asigura Fundației resurse adecvate și fonduri pentru a-i asigura succesul; vezi secțiunea POLITICA RMGC REFERITOARE LA MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
4.	Să se asigure că dezvoltarea nu afectează siturile, bunurile sau zonele cu valoare certă de patrimoniu cultural, înaintea efectuării cercetărilor arheologice preventive;
5.	Să reducă și să amelioreze impactele negative survenite în timpul fazelor de construcție și operare a dezvoltării; vezi secțiunea POLITICA RMGC REFERITOARE LA MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
6.	Va depune eforturi pentru includerea siturilor sau artefactelor cu o certă valoare de patrimoniu cultural în cadrul unor noi programe de dezvoltare durabilă; vezi secțiunea POLITICA RMGC REFERITOARE LA MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
7.	Va depune eforturi pentru asigurarea managementului independent a bunurilor de patrimoniu cultural astfel încât să fie implicați localnicii în gestionarea patrimoniului local al comunei și pentru ca veniturile potențiale provenite din turism să rămână în cadrul comunității; vezi secțiunea POLITICA RMGC REFERITOARE LA MANAGEMENTUL PATRIMONIULUI CULTURAL
8.	Directorul minei va fi răspunzător pentru conformarea RMGC față de prevederile legale referitoare la posibile descoperiri ale unor vestigii arheologice, numite în continuare „descoperiri întâmplătoare”; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
9.	Alte responsabilități ale directorului minei includ gestionarea sesizărilor și solicitărilor, supravegherea formării maiștrilor și a celorlalți muncitori în vederea recunoașterii cavităților susceptibile să conțină bunuri culturale mobile, crearea și actualizarea permanentă a capitolului dedicat descoperirilor întâmplătoare din Manualul de Operare al RMGC, precum și asigurarea că procedurile standard de operare în cazul descoperirilor întâmplătoare sunt aplicate corect. De asemenea sunt incluse raportările standard regulate, așa cum vor fi ele definite în cadrul unei proceduri standard de operare ce va fi dezvoltată ulterior; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
10.	Directorul minei are obligația să asigure prezența la fața locului a unei echipe arheologice independente, aprobate de Ministerul Culturii și Cultelor prin Comisia Națională de Arheologie, pentru a asigura supravegherea arheologică pe durata tuturor activităților care presupun deopertarea solului, cât și pentru efectuarea cercetărilor arheologice în cursul dezafectării bisericilor din Corna care vor fi direct impactate de Proiect; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
11.	Directorul minei are obligația să asigure transmiterea imediată către echipa arheologică independentă a informațiilor referitoare la oricare descoperire întâmplătoare sau a unor cavități relevante semnalate de către maiștri/personalul de operare al minei; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
12.	Directorul minei va avea responsabilități legate de coordonarea internă a politicilor și procedurilor de operare, cât și privitoare la implicarea RMGC în inițiative viitoare legate de patrimoniu cultural, fie cele sub conducerea RMGC, ale Ministerului Culturii și Cultelor (prin instituțiile abilitate) sau ale Fundației; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
13.	Maiștrii vor pune în aplicare proceduri standard de operare, în conformitate cu prevederile legale din România pentru descoperiri întâmplătoare, care necesită suspendarea activității miniere atunci când personalul de operare al minei semnalează existența unei cavități susceptibilă să conțină bunuri culturale mobile; vezi secțiunea Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
14.	Accesul public în Zona Protejată va fi menținut pe întreaga durată a proiectului propus; vezi secțiunea Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural
15.	RMGC va iniția înființarea Fundației alături de un Fondator Onorific, care urmează să fie desemnat. RMGC va numi un Consiliu Director care va stabili direcția strategică a Fundației; vezi secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului
16.	Fondurile inițiale pentru Fundație vor fi asigurate de RMGC printr-un subsidiu de 100%. Participarea inițială a RMGC va fi suplimentată în continuare de o contribuție anuală din partea acesteia, bazată pe criterii pre-stabilite, ca de exemplu procentaj din profit, redevență, etc.
17.	RMGC va aduce la cunoștința directorului executiv orice informație relevantă primită în timpul activităților de consultare cu publicul; vezi secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului
18.	Orice impact asupra mediului înconjurător rezultat din derularea Proiectului va fi reabilitat progresiv în concordanță cu ESMS, Planul J, Plan de Management pentru Reabilitarea și Închiderea Minei; vezi secțiunea Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural și Componentele vizuale ale peisajului cultural

19.	RMGC se angajează să mențină monumentele istorice în starea lor actuală, în timpul perioadei de tranziție a transferului dreptului de proprietate către Fundație; vezi secțiunea Biserici și cimitire
20.	RMGC va finanța renovarea tuturor monumentelor istorice și a caselor din Zona Protejată care sunt într-o stare relativ bună de conservare a structurii; vezi secțiunea Biserici și cimitire
21.	Pentru enoriașii ce vor fi strămutați ca urmare a Proiectului, vor fi construite noi biserici în noua comunitate din Piatra Albă, pentru a răspunde necesităților acestora. În eventualitatea în care nu vor fi în Piatra Albă suficienți enoriași de orice confesiune pentru a forma o parohie, atunci va fi negociată o valoare de compensare a respectivei biserici. Bisericile istorice și locația acestora, care vor fi afectate de Proiect, vor fi cercetate din punct de vedere arhitectural și documentate înainte de producerea oricărei stricăciuni; vezi secțiunea Biserici și cimitire
22.	Cu excepția celor două biserici situate în Corna, bisericile aflate în Zona Protejată nu vor fi afectate direct de Proiect și accesul la acestea va fi menținut pe toată durata Proiectului; vezi secțiunea Biserici și cimitire
23.	În cazul bisericilor situate în afara Zonei Protejate, după cum s-a cerut, vor fi construite biserici în Piatra Albă pentru a răspunde necesităților diverselor congregații. În eventualitatea în care nu vor fi suficienți enoriași pentru a putea justifica construcția unei noi biserici, pentru bisericile care rămân intacte în Zona Protejată, nu va fi solicitată o sumă compensatorie; vezi secțiunea Biserici și cimitire
24.	Aprox. 13 ha au fost alocate la Piatra Albă pentru cimitire; vezi secțiunea Biserici și cimitire
25.	Oriunde mormintele existente vor trebui strămutate sau dacă familia va solicita acest lucru, va fi organizată o slujbă de către un preot atât la deschiderea mormântului, cât și pentru înmormântarea ulterioară. Toate cheltuielile legate de strămutarea mormintelor și de ceremoniile aferente vor fi suportate de către RMGC; vezi secțiunea Biserici și cimitire
26.	Mormântul eroului local Simion Balint nu va fi direct afectat de Proiect. Accesul la acest mormânt va fi menținut pe durata Proiectului, deși există posibilitatea ca accesul să fie restricționat periodic din motive de siguranță; vezi secțiunea Biserici și cimitire
27.	Un membru al echipei arheologice independente va fi prezent pe durata efectuării exhumărilor pentru a supraveghea orice posibilă descoperire arheologică semnificativă. La fel ca și bisericile care sunt amplasate pe fundațiile unor lăcașe mai vechi, așa și cimitirele pot fi localizate în zone funerare anterioare; vezi secțiunea Biserici și cimitire
28.	RMGC va iniția consultări cu RoșiaMin, proprietarii muzeului existent, și cu Ministerul Culturii și Cultelor pentru a fi permisă relocarea bunurilor de patrimoniu mobil din muzeu într-o altă locație. Membrii unui colectiv pentru patrimoniu cultural se vor ocupa de demontarea cu atenție și depozitarea acestor obiecte, în urma deciziilor cu privire la un amplasament adecvat pentru reconstrucție, conservare și valorificare publică; vezi secțiunea Bunuri de patrimoniu mobil și artefacte de patrimoniu industrial - Muzeul RoșiaMin
29.	Un program de cercetare arheologică preventivă, preconizat pe durata a 6 ani, va fi efectuat în rețelele miniere subterane ale sectoarelor Orlea și Țarina; vezi secțiunea Arheologie
30.	Rețelele din zona Păru Carpeni, unde a fost descoperit un sistem hidraulic antic, vor fi investigate printr-un program de cercetare inițiat din 2007; vezi secțiunea Arheologie
31.	Toate artefactele descoperite în urma cercetării desfășurate în sectorul Păru Carpeni și în galeria Cătălina Monulești vor fi studiate în continuare începând din 2007 și vor fi conservate corespunzător, iar în viitor vor fi depozitate în noul muzeu sau în depozitul arheologic existent, finanțat de RMGC; vezi secțiunea Arheologie
32.	Decizia referitoare la desemnarea galeriei (Cătălina Monulești sau Păru Carpeni) care va fi amenajată pentru public și va fi finanțată de RMGC, va fi luată de companie în colaborare cu echipa de arheologi independenți, în urma procesului de consultare publică; vezi secțiunea Arheologie
33.	Monumentul funerar situat în zona Tăul Găuri va fi conservat in situ. RMGC și-a asumat obligația de a finanța întreaga reconstrucție in situ a acestui monument. RMGC va plăti orice costuri referitoare la monumentul funerar, atât din punct de vedere al expertizei, cât și al asigurării resurselor, până când va fi operațională Fundația, care urmează să preia apoi această responsabilitate; vezi secțiunea Arheologie
34.	Construcțiile romane de pe dealul Carpeni vor fi conservate in situ. RMGC va finanța orice costuri referitoare la clădirile antice, atât din punct de vedere al expertizei, cât și al asigurării resurselor, până când va fi operațională Fundația, care urmează să preia apoi această responsabilitate; vezi secțiunea Arheologie
35.	RMGC și-a asumat obligația de a conserva una dintre cele mai importante zone de lucrări romane în vederea cercetării ulterioare, care este situată în zona sectorului Piatra Corbului, în partea de est a masivului Cărnăc.
36.	RMGC va asigura resursele necesare pentru crearea muzeului și pentru înzestrarea acestuia cu dotările adecvate pentru spațiile expoziționale, spații pentru birouri, care vor fi administrate de către Fundație conform prevederilor legale; vezi secțiunea Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural
37.	Evaluarea celor două posibile locații pentru noul muzeu al mineritului (Centrul Cultural Muzeul Mineritului - CCMM) se vor desfășura în colaborare cu Muzeul Național de Istorie a României, Ministerul Culturii și Cultelor, și a deținătorilor locali de interese pentru a stabili amplasamentul cel mai potrivit și mai avantajos, atât din perspectivă dezvoltării culturale, cât și al dezvoltării durabile. RMGC va facilita întruniri ale acestor grupuri, în urma aprobării Proiectului, pentru ca finalizarea construcției Centrului Cultural Muzeul Mineritului - CCMM să fie realizată într-un timp adecvat; vezi secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului.
38.	RMGC propune să finanțeze până la 100% o serie de replici a unor structuri miniere construite, fie la suprafață, ca de exemplu într-o zonă reabilitată dintr-o viitoare carieră, fie în subteran, fie într-o zonă cu rocă dură. Aceste opțiuni vor fi evaluate în continuare pe măsura dezvoltării Proiectului, însă construcția

	este preconizată pentru anul 10 al Proiectului. RMGC va căuta să suplimenteze fondurile în vederea îndeplinirii angajamentului său apelând la granturi disponibile, donații și parteneriate; vezi secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului și secțiunea Arheologie
39.	Trebuie menționat faptul că, luând în considerare evaluări viitoare, amplasarea reconstituirii unui sistem hidraulic ar putea fi mai potrivită într-o rețea minieră subterană care va fi deschisă publicului. Indiferent de locația care va fi decisă, RMGC va depune eforturi pentru reconstituirea unui astfel de sistem hidraulic; vezi secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului și secțiunea Arheologie
40.	În baza cunoștințelor dobândite anterior prin cercetare asupra elementelor peisajului istorico-cultural, zonele vor fi clasificate în funcție de probabilitatea identificării unor descoperiri întâmplătoare (zone cu potențial scăzut, mediu, ridicat); vezi secțiunea Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
41.	Va fi implementat un protocol special care necesită supravegherea arheologică pe durata tuturor lucrărilor de decopertare și deschiderea unor trepte de carieră de către o echipă arheologică independentă, care va fi permanent în legătura cu coordonatorul Departamentului Patrimoniu al RMGC, raportând ierarhic conducerea executivă a companiei; vezi secțiunea Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
42.	Structura de conducere va răspunde fără întârziere în eventualitatea unor descoperiri întâmplătoare de bunuri de patrimoniu mobil sau a unor cavități susceptibile să conțină bunuri culturale mobile, și va dispune, după caz – în conformitate cu prevederile legale - oprirea temporară sau permanentă a lucrărilor, acolo unde se impun cercetarea arheologică, sau măsuri de strămutare sau conservarea in situ; vezi secțiunea Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
43.	Implementarea protocolului pentru descoperirile întâmplătoare se va conforma cerințelor impuse de procedura standard de operare ce va fi dezvoltată pentru înregistrările sistemului de management social și de mediu; vezi secțiunea Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare
44.	RMGC va continua să susțină publicarea volumelor în cadrul seriei monografice Alburnus Maior.
45.	RMGC va facilita crearea unui weblog, mai cunoscut sub denumirea de blog.

Cuprins

1	Introducere	9
1.1	Scop și obiective	9
1.2	Descrierea proiectului	9
2	Considerații asupra sistemului de management de mediu și social	11
3	Recomandări internaționale și cadrul legislativ	13
3.1	Legislația românească privind protejarea patrimoniului cultural	13
3.2	Acorduri internaționale	14
3.3	Recomandări ale Băncii Mondiale	15
3.4	Charta ICOMOS pentru protejarea și managementul patrimoniului arheologic (1990).....	15
4	Politica RMGC referitoare la managementul patrimoniului cultural.....	17
5	Măsuri de management referitoare la patrimoniul cultural	19
5.1	Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural	19
5.2	Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural.....	20
5.2.1	Sediul Fundației și dotări aferente	21
5.2.2	Finanțare	21
5.2.3	Responsabilitatea Fundației cu privire la patrimoniul cultural.....	21
5.3	Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului	22
5.4	Peisajul cultural.....	22
5.4.1	Componente vizuale ale peisajului cultural	22
5.4.2	Componenta socio-economică a peisajului cultural	23
5.4.3	Monumente istorice	23
5.5	Biserici și cimitire	24
5.5.1	Biserici situate în afara Zonei Protejate	24
5.5.2	Biserici situate în Zona Protejată.....	34
5.5.3	Relocarea mormintelor /cimitirelor.....	34
5.6	Bunuri de patrimoniu mobil și artefacte de patrimoniu industrial – Muzeul RoșiaMin	34
5.7	Arheologie.....	35
5.7.1	Depozitul arheologic.....	35
5.7.2	Păru Carpeni și Cătălina Monulești	35
5.7.3	Monumentul funerar roman de la Găuri Hop	36
5.7.4	Vestigiile romane de pe dealul Carpeni.....	36
5.7.5	Replici.....	36
5.7.6	Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare.....	37
5.7.6.1	Programul de instruire a personalului	38
5.7.6.2	Stabilirea priorităților pentru activitățile de supraveghere	38
5.7.7	Minimizarea impactului.....	39
5.7.7.1	Raportarea non-conformărilor și acțiuni derivate corective și preventive.	40
5.7.7.2	Raportarea și documentarea în cadrul Proiectului	40
6	Referințe bibliografice	42
6.1	Legislație.....	42
6.2	Lucrări citate	42

Lista figurilor

Figura 2.1.	Relația structurală între planurile de acțiune ale sistemului de management de mediu și social	11
-------------	--	----

Lista ilustrațiilor

Ilustrația 2.	Harta Roșiei Montane cu amplasarea zonei protejate și a altor monumente protejate	
Ilustrația 3.	Localizarea bisericilor și cimitirelor în aria Proiectului	

Lista tabelelor

Tabel 3-1.	Valori de patrimoniu cultural din Roșia Montană conform prevederilor legale	14
Tabel 5-1.	Considerații de management asupra bisericilor și caselor de rugăciune din comuna Roșia Montană.....	26

Definiții cheie

Muzeul - viitorul Centru Cultural și Muzeul Mineritului din Roșia Montană.
MNIR - Muzeul Național de Istorie a României, București
MNUAI - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
MNIT - Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj Napoca
MCDR - Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva
IAB - Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan" al Academiei Române, București
INMI - Institutul Național al Monumentelor Istorice, București
IAIAC - Institutul de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj Napoca
UB-FIB - Universitatea București, Facultatea de Istorie
UTAH - Unité Toulousaine D'Archéologie et d'Histoire
UBB - Universitatea "Babeș-Bolyai", Facultatea de Biologie și Geologie, Cluj-Napoca
CIMEC - Institutul de Memorie Culturală, București
CRUTA - Centrul Român de Utilizare a Teledetecției în Agricultură, București
IASAB - Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia, Baza de Cercetare cu Utilizatori Multipli (BCUM), devenită din 2004 Institutul de Arheologie Sistemică
ICOMOS – International Council on Monuments and Sites
CMC, MNS - [Centrul de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii](#) (Centrul Pentru Formare, Educație Permanentă și Management în Domeniul Culturii), București și Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti", București
OPUS - S.C. OPUS - Atelier de Arhitectură S.R.L., București
MCC - Ministerul Culturii și Cultelor
Compania: S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC)
EIM: Evaluarea Impactului de Mediu
Studiu de condiții inițiale – Proiectul Roșia Montană Studii de condiții inițiale (Studiu de condiții inițiale 8).

1 Introducere

1.1 Scop și obiective

Planul de Management pentru Patrimoniul Cultural (PMPC) reprezintă prima iterație a unui plan multilateral pe care S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) îl va implementa pentru a crea și menține un sistem care să asigure în continuare identificarea și protejarea patrimoniului cultural din zona proiectului. Acesta este considerat a fi un prim demers de acest fel, în ceea ce privește patrimoniul cultural din România. Scopul Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural al RMGC este să ofere un cadru pentru acțiunile întreprinse pentru a minimiza impactele potențiale ale proiectului asupra resurselor culturale. Acest plan de acțiune a fost dezvoltat ținând cont de conformarea cu legislația relevantă din România și Uniunea Europeană, precum și cu o serie de recomandări și politici ale International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) și ale Băncii Mondiale.

Din punct de vedere geografic acest plan de management se referă la întreaga arie de impact a proiectului, cel mai des definită ca o arie în care vor exista modificări datorită fazelor de construcție și operare ale proiectului. Sub această definiție, limita Proiectului Industrial Roșia Montană este aceea a zonei afectate de proiect. Totuși, acest plan de management se referă și la Zona Protejată (aflată în afara proiectului propriu-zis) (Secțiunea Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural) de vreme ce proiectul ar putea să genereze o serie de efecte indirecte în ceea ce privește patrimoniul cultural din această zonă.

Măsurile de management prezentate în PMPC se concentrează asupra protejării valorilor culturale așa cum sunt ele definite documentele Băncii Mondiale și de legislația românească relevantă. Deși legislația națională de specialitate poate să difere de la o țară a alta, proprietatea culturală (valoarea de patrimoniu) poate fi constituită din o zonă, o regiune, o structură fizică sau vestigii cărora membrii comunității îi asociază o anumită semnificație. Banca Mondială definește o proprietate culturală astfel:

“Situl care conține valori arheologice (preistorice), paleontologice, istorice, religioase și naturale unice. În consecință, proprietatea culturală cuprinde atât vestigii lăsate de locuiri umane anterioare (ca de exemplu gropi menajere, altare, locuri de desfășurare ale unor bățalii) și valori naturale unice precum canioane și cascade”. (Politica Operațională 11.03 a Băncii Mondiale).

Pentru a completa inventarul valorilor de patrimoniu acest raport include și referiri la “patrimoniul cultural intangibil”. UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) definește patrimoniul cultural intangibil după cum urmează:

Includerea tuturor formele de cultură tradițională și populară, precum opere colective produse de o anumită comunitate în baza unei tradiții. Aceste creații sunt transmise oral sau prin gesturi și pot fi modificate de-a lungul timpului printr-un proces colectiv de transformare. Aceste forme de cultură tradițională includ tradiții orale, obiceiuri, elemente de limbaj, muzică, dansuri, ritualuri, festivități, elemente de medicină tradițională și farmacopee, de artă culinară și toate tipurile de abilități speciale legate de cultura materială, precum unelte și elemente de habitat (UNESCO 2003).

1.2 Descrierea proiectului

RMGC propune dezvoltarea unei mine de aur și argint în vecinătatea satului Roșia Montană, situată în comuna Roșia Montană, în județul Alba, România. Județul Alba se află în zona central vestică a României, în regiunea “Patrulaterului Aurifer” din cadrul munților Apuseni, respectiv munții Metaliferi din lanțul Carpaților. Dezvoltarea minei de la Roșia Montană urmează să includă o serie largă de activități, precum:

- continuarea mineritului în carieră deschisă, operațiuni de procesare, facilități de stocare a sterilului, și diverse facilități aferente;
- gestionarea și minimizarea impactelor sociale și de mediu a activităților miniere;

- ecologizarea și reabilitarea a zonelor exploatate;
- asistență acordată pentru închiderea operațiunilor miniere actuale subvenționate de către guvern;
- activități de strămutare și relocare;
- cercetări arheologice de teren, evaluări, investigații și alte studii pentru patrimoniul cultural în sensul conservării și atenuării posibilelor impacte asupra sa;
- diseminarea informațiilor obținute în urma programului arheologic printr-o serie de publicații și seminarii/conferințe;
- ameliorarea impactului asupra mediului cauzat de operațiunile miniere din trecut, RMGC și Minvest având un acord de cooperare pentru o astfel de responsabilitate; și,
- susținerea a diferite programe locale și regionale pentru dezvoltarea durabilă a comunității.

Mai multe detalii privind sfera proiectului pot fi găsite în capitolul 4 din Raportul pentru evaluarea impactului de mediu Roșia Montană.

2 Considerații asupra sistemului de management de mediu și social

Acest plan este unul dintre planurile de acțiune sociale și de mediu care au fost dezvoltate să susțină Sistemul de Management social și de mediu, descris separat în versiunea actuală a Planurilor sistemului de management mediu și sociale (ESMS) din Proiectul Roșia Montană al RMGC, Planul A, Planul de management social și de mediu.

Implementarea acestui plan de acțiuni este de asemenea sprijinit de un număr de proceduri detaliate legate de Procedurile Standard de Operare. Aceste proceduri vor fi redactate în cadrul Manualului pentru Procedurile Standard de Operare al RMGC, dezvoltarea, revizuirea, aprobarea, distribuția și actualizarea acestuia fiind controlată prin Planurile ESMS al RMGC, Planul A, Planul de management social și de mediu. O serie de alte chestiuni specifice legate de distribuția, schimbarea de control, formare profesională, și sistemul de raportare, precum și cerințele legate de implementarea acestui plan de acțiuni sunt de asemenea adresate prin procesele și procedurile definite în Planurile ESMS, Planul A, Planul de management social și de mediu.

Figura 2.1. Relația structurală între planurile de acțiune ale sistemului de management de mediu și social

Managementul problemelor legate de patrimoniu cultural are în mod inerent un număr de considerații relaționate cu chestiuni prezentate în alte planuri de management. Acestea apar în primul rând în documentele următoare:

- Planul de acțiune pentru strămutare și relocare. Vezi pagina de web a RMGC. Acest plan nu va fi scris și nu este prezentat ca fiind parte a EIA;
- Planurile ESMS, Planul L, Programul de dezvoltare durabilă a comunității ; și
- Planurile ESMS, Planul K, Planul de consultare publică și informare.

Planurile ESMS, Planul L, Programul de dezvoltare durabilă a comunității prezintă abordarea și mecanismele de sprijin prin care, în cooperare cu părțile direct interesate, se urmărește dezvoltarea unei economii durabile la Roşiei Montană, independentă de activitățile miniere.

Pentru obiectivul Evaluării Impactului asupra Mediului, Planul ESMS, Planul K, Planul de consultare publică și informare, este considerat a fi un proces iterativ care a început în etapa conceptuală a proiectului, și va continua de-a lungul construcției, operării și închiderii acestuia. Planul de consultare publică și informare a fost dezvoltat pentru activitățile finalizate până în prezent și pentru a stabili viitoarele angajamente ale RMGC.

Consultarea publică și informarea asigură că: informația adecvată și de actualitate este prezentată părților interesate de proiect; părților interesate le este acordată îndeajuns oportunitatea să-și exprime opiniile și îngrijorările/temerile, și părțile interesate sunt autorizate să aducă o contribuție la planificarea proiectului și a operațiunilor acestuia.

3 Recomandări internaționale și cadrul legislativ

Această secțiune descrie recomandările internaționale și cadrul legislativ în baza cărora sunt enunțate responsabilitățile legale și cele mai bune practici în ceea ce privește protejarea patrimoniului cultural în contextul dezvoltării unui proiect în România.

3.1 Legislația românească privind protejarea patrimoniului cultural

Există o serie de documente legislative în România care conțin definiții și dispoziții privind protecția patrimoniului cultural sau a valorilor culturale.

Principalele documente legislative aplicabile în ceea ce privește protecția patrimoniului cultural din România includ:

- Legea nr. 378/2001¹, care este principalul act ce reglementează activitățile legate de patrimoniul arheologic, stabilind cadrul legal de desfășurare al cercetărilor arheologice de teren și precizând definiții și acțiunile legate de protejarea zonelor cu patrimoniu arheologic. Legea menționează instituțiile și entitățile din România abilitate să ia decizii în ceea ce privește protecția patrimoniului arheologic, precum și drepturile și obligațiile care revin proprietarilor sau investitorilor privind finanțarea cercetărilor arheologice necesare pentru obținerea unui certificat de descărcare de sarcină arheologică;
- Legea nr. 5/2000, publicată în Monitorul Oficial nr. 152 din 2000, privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN) și lista zonelor naturale și a celor cu valori de patrimoniu de interes național;
- Legea nr. 182 / 2000², care asigură cadrul legal pentru activitățile legate de bunurile de patrimoniu mobil, respectiv evaluarea, clasarea, exportul acestei categorii de bunuri, precum și definițiile diverselor categorii. Legea menționează instituțiile și entitățile din România abilitate să ia decizii în ceea ce privește protecția bunurilor de patrimoniu mobil;
- Legea nr. 422/2001³ referitoare la protejarea monumentelor istorice;
- Legea nr. 311/2003 referitoare la muzee și colecții; și,
- Reglementările privind Planul de Urbanism General (PUG) nr. 525/1996.

Reglementările privind Planul de Urbanism General (PUG) nr. 525/1996 definesc cadrul legal pentru elaborarea PUG și reglementările aferente, activități obligatorii pentru Consiliile Locale în aria administrativă a acestora. Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN) și Planul de Urbanism General (PUG) și reglementările aferente, constituie baza tehnică și legală pentru orice modificări în cadrul ariei administrative a unei anumite localități. Astfel pot fi modificate categorii de folosință a terenurilor în cadrul comunei (satului) pentru a autoriza noi utilizări, inclusiv proiecte miniere. Atât ghidul, cât și reglementările referitoare la PUG fac parte din ordinul MLPAT 80/N/1996. Documentațiile de urbanism suplimentare sunt reprezentate de Planul de Urbanism Zonal (PUZ) și Planul de Urbanism de Detaliu (PUD).

PUG-urile sunt în general cerute de consiliile locale respective (municipiu, oraș, comună) și urmează un proces de revizuire/avizare implicând aceste entități. Procesul de avizare presupune și implicarea unei serii de autorități abilitate, precum ministerul mediului, ministerul lucrărilor publice, ministerul de interne, ministerul sănătății, ministerul culturii, etc.).

Ținând cont de faptul că o serie de arii din Roșia Montană erau incluse în anexele Legii 5/2000, în contextul elaborării PUG 2002 pentru zona industrială din Roșia Montană, RMGC a avut consultări cu autoritățile locale și Ministerul Culturii și Cultelor în vederea stabilirii Zonei Protejate Centrul Istoric Roșia Montană pentru protejarea patrimoniului cultural reprezentat de biserici, monumente istorice, ansamblul pieței, galerii de mină vechi,

¹ Legea 378/2001 privind protejarea patrimoniului arheologic și declararea unor situri de interes național, revizuită și completată de Legea 462/2003, apărută în noiembrie 2003.

² Legea 182/2000 privind protejarea bunurilor mobile de patrimoniu cultural național, publicată în Monitorul Oficial nr. 530 din 27 octombrie 2000, partea I.

³ Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, revizuită și completată prin Legea 468/2003, precum și OMCC 2682/2003, OMCC 2684/2003 și HG 1430/2003.

toate componente semnificative ale patrimoniului cultural al comunei. Este în curs de elaborare o documentație specială de urbanism, respectiv Planul de Urbanism Zonal (PUZ) pentru această zonă, document elaborat în baza prevederilor legale și a condițiilor solicitate de MCC.

Tabel 3-1. Valori de patrimoniu cultural din Roșia Montană conform prevederilor legale

Legea nr. 5/2000 din 6 martie 2000 privind aprobarea PATN, secțiunea III – Zone Protejate publicată în Monitorul Oficial nr. 152 din 12 aprilie 2000
Piatra Despicață, comuna Roșia Montană 0,20 (Anexa 1, poz. 2.8)
Piatra Corbului, comuna Roșia Montană 5,00 (Anexa 1, poz. 2.83)
Centrul Istoric Roșia Montană, sat Roșia Montană, județ Alba (Anexa 3, secțiunea g – Ansambluri urbane, poz. g)3.)
Galeriile romane ale exploatărilor miniere aurifere, comuna Roșia Montană, satul Roșia Montană, județ Alba (Anexa 3, secțiunea I – arhitectură industrială; amenajări căi de comunicație, poz. I)1.)
Case - secolele XVIII - XIX, comuna Roșia Montană, satul Roșia Montană, județ Alba (Anexa 3, secțiunea m – monumente de arhitectură populară, locuințe sătești, poz. m)2.)
Lista Monumentelor Istorice (aprobată de MCC și publicată în Monitorul Oficial nr. 646 bis din 16 iulie 2004)
Situri arheologice
Așezarea romană de la Alburnus Maior, zona Orlea (cod LMI AB-I-m-A-00065.01)
Exploatările miniere romane de la Alburnus Maior, zona Orlea (cod LMI AB-I-m-A-00065.02)
Vestigiile romane de la Alburnus Maior, zona Carpeni (cod LMI AB-I-m-A-00065.03)
Monumentul roman funerar din zona "Hop-Găuri" (cod LMI AB-I-m-A-00065.04)
Galeria "Cătălina Monulești" din zona protejată centrul istoric al localității (cod LMI AB-I-m-A-00065.05)
Galeriile romane din masivul Cămic, zona "Piatra Corbului" (cod LMI AB-I-s-A-20329)
Monumente istorice
41 de clădiri monument istoric, din care două biserici – Biserica Romano Catolică și Biserica Greco Catolică

Valorile de patrimoniu cultural sunt indicate în Tabelul 3-1, inclusiv limita Zonei Protejate. Crearea și implementarea acestei zone este unul dintre beneficiile rezultate din proiect și a urmat procesul legal definit de adoptarea PUG-ului industrial. Deși Zona Protejată este situată în afara zonei industriale și nici o activitate minieră nu se va desfășura aici, RMGC urmează să-și asume o serie de responsabilități privind gestionarea și protejarea monumentelor istorice și a Zonei Protejate, care sunt prezentate în planul de față. PUG-ul industrial din 2002 fost avizat de către MCC cu o serie de condiții și recomandări referitoare la patrimoniul cultural. Una dintre acestea se referea la elaborarea PUZ Zona Protejată și definirea clară a limitelor geografice ale acesteia.

3.2 Acorduri internaționale

Cele mai importante charte și convenții europene referitoare la protejarea patrimoniului cultural includ:

Recomandările UNESCO asupra principiilor internaționale aplicabile cercetărilor arheologice (1956);

Charta de la Veneția (1966). Charta internațională privind conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor;

Declarația de la Amsterdam (1975) care recunoaște arhitectura unică a Europei drept un patrimoniu comun al popoarelor și declară intenția statelor membre de a conlucra pentru protejarea acestui patrimoniu.

Convenția de la Delfi (1985). Convenția asupra unor delictive privind patrimoniul cultural;

Convenția de la Granada (1985). Convenția asupra protejării patrimoniului arhitectural al Europei;

Convenția de la Valetta (1992). Convenția europeană asupra protejării patrimoniului arheologic; și

Convenția de la Florența (2000). Convenția europeană a peisajului adoptată de Consiliu European.

3.3 Recomandări ale Băncii Mondiale

Nota de politică operațională 11.03 este cea mai des citată directivă de acțiune luată în considerare de instituțiile financiare internaționale cu referire la resursele arheologice. În contextul acestei politici este adoptată definiția Națiunilor Unite pentru patrimoniul cultural, respectiv:

“Proprietatea culturală” conține valori arheologice (preistorice), paleontologice, istorice, religioase și naturale unice. În consecință, proprietatea culturală cuprinde atât vestigiile lăsate de locuiri umane anterioare (ca de exemplu gropi menajere, altare, locuri de desfășurare ale unor bătălii) și valori naturale unice precum canioane și cascade.”

Obiectivul notei de politică operațională 11.03 este acela de a evita sau a reduce orice impact advers asupra resurselor culturale în contextul dezvoltării unor proiecte finanțate de Banca Mondială. Deși RMGC nu urmărește în mod obligatoriu obținerea unei finanțări din partea Băncii Mondiale, această directivă a devenit un standard pentru proiectele industriale de dezvoltare responsabilă. Prin urmare RMGC aderă la această definiție dată de Banca Mondială pentru Proprietatea Culturală și la cerințele decurgând din această directivă ca mijloace de asigurare a unui management multilateral și la standarde mondiale pentru resursele culturale din Roșia Montană.

3.4 Charta ICOMOS pentru protejarea și managementul patrimoniului arheologic (1990)

ICOMOS este Consiliul Internațional pentru Monumente și Situri, o organizație non-guvernamentală formată din profesioniști, dedicată conservării monumentelor și siturilor de valoare mondială. Charta ICOMOS a fost redactată în baza rezultatelor Chartei de la Veneția și asigură o direcție globală de abordare referitoare la patrimoniul arheologic. Conform acestei charte patrimoniul arheologic are următorul înțeles:

“Acea parte din patrimoniul material pentru care cercetările arheologice oferă informația primară. El cuprinde toate vestigiile existenței umane și este constituit din locurile legate de toate manifestările activităților umane, structuri abandonate, și vestigii diverse (incluzând situri subterane și subacvatice), împreună cu bunurile culturale mobile asociate acestora.”

Charta subliniază rolul jucat de o echipă de profesioniști calificați, care nu se rezumă numai la arheologi, în procesul de evaluare, investigare, studiere desfășurat în faza de pre-construcție și care constituie baza pentru măsurile ulterioare de management.

Charta face referiri clare la necesitatea de a urma îndeaproape Recomandările UNESCO asupra principiilor internaționale aplicabile cercetărilor arheologice (1956), care stabilesc cu precizie un set de protocoale de urmat în timpul efectuării cercetărilor arheologice în scopul de a minimiza distrugerile potențiale ale resurselor arheologice. RMGC a finanțat până în prezent – conform prevederilor legale – un program de cercetare arheologică derulat pe durata a 6 ani, program coordonat din punct de vedere științific de Muzeul Național de Istorie a României și care este detaliat în Studiile de condiții inițiale pentru Proiectul Roșia Montană (raport pentru studiul inițial 8). Aceste lucrări s-au desfășurat în deplină conformitate cu prevederile protocoalelor menționate, iar RMGC își asumă angajamentul de a urmări aderarea la aceste protocoale și în cadrul viitoarelor cercetări arheologice descrise în planul de față.

Un alt principiu de bază al chartei ICOMOS este recomandarea ca resursele arheologice să fie conservate pentru cercetări arheologice ulterioare și ca patrimoniul arheologic să poată fi cunoscut și apreciat de către public. Cercetările ocazionate de studiul

asupra condițiilor inițiale au avut deja ca rezultat publicarea unei serii de lucrări și realizarea unui model 3D pentru o serie de structuri miniere subterane, precum și un lot semnificativ de bunuri de patrimoniu arheologic mobil. Prin aceste cercetări au fost identificate și studiate necropole romane de incinerare, zone de habitat și două clădiri administrative, zone de exploatare miniere romane subterane, care au determinat acordarea statutului de monument istoric pentru o serie de descoperiri ca monumentul funerar circular de la Tău Găuri, vestigiile de pe Dealul Carpeni, galeriile romane din masivul Cârnic, zona Piatra Corbului, galeria Cătălina Monulești așa cum este indicat în Tabelul 3-1. O serie întreagă de lucrări au fost efectuate pentru redeschiderea și investigarea celebrei galerii Cătălina Monulești, situată în Zona Protejată Centru Istoric Roșia Montană. De asemenea au fost făcute cercetări în sectorul minier Păru Carpeni, unde a fost descoperit în cursul investigațiilor de arheologie minieră preventivă un sistem hidraulic roman. RMGC își asumă angajamentul de a finanța în continuare cercetările arheologice în aceste două rețele antice miniere și în baza rezultatelor finale ale acestor cercetări, se va decide care dintre ele este mai adecvată pentru amenajarea unui circuit public de vizitare (vezi secțiunea Arheologie, Păru Carpeni și Cătălina Monulești). Aceste viitoare investigații se vor conforma protocoalelor ICOMOS care au asigurat și pentru cercetările arheologice efectuate până în prezent respectarea unor standarde internaționale.

RMGC și-a asumat angajamentul de a finanța crearea unui Centru Cultural și a unui Muzeu al Mineritului unde vor fi expuse o serie de artefacte descoperite în cursul cercetărilor arheologice, precum și alte bunuri de patrimoniu mobil cu semnificație pentru comunitatea locală și internațională. De asemenea, RMGC va finanța un sistem de replici pentru o serie de structuri miniere ilustrând diverse tehnici de exploatare și explorare utilizate de-a lungul secolelor la Roșia Montană (vezi secțiunea Arheologie, Replici).

Charta subliniază că patrimoniul arheologic este un patrimoniu comun al umanității și de aceea cooperarea internațională este esențială în dezvoltarea și menținerea unor standarde referitoare la managementul acestuia. Această cooperare internațională presupune schimbul de informații și schimbul de experiență între profesioniștii abilitați pentru managementul patrimoniului arheologic și poate să includă conferințe, seminarii, ateliere de lucru etc, la nivel internațional sau regional, precum și crearea unor centre regionale de studii post universitare.

4 Politica RMGC referitoare la managementul patrimoniului cultural

Această secțiune conturează principiile de îndrumare și scopurile care formează o bază a strategiei RMGC pentru managementul resurselor de patrimoniu cultural care ar putea fi afectate de proiect.

Una dintre convingerile fundamentale ale RMGC, când este vorba despre resursele de patrimoniu cultural, este că acestea aparțin în primul rând comunității locale. Astfel Planul de Management pentru Patrimoniu Cultural (PMPC) al RMGC, urmărește nu numai să protejeze patrimoniul cultural de la Roșia Montană, dar și să îl conserve și să îl promoveze în beneficiul comunității locale. De aceea RMGC va căuta să realizeze, într-o manieră secvențială, dezvoltarea progresivă a înțelegerii și promovării valorii patrimoniului cultural de la Roșia Montană.

Trebuie de asemenea recunoscut faptul că autopromovarea patrimoniului cultural și a istoriei comunităților cu surse de venit reduse este adesea o prioritate secundară. În completarea beneficiilor directe ale Proiectului, RMGC va iniția de asemenea o gamă variată de programe de dezvoltare durabilă care vor fi realizate în Roșia Montană și în noua comunitate relocată de la Piatra Albă. Mai multe detalii despre aceste programe sunt furnizate de Planurile ESMS, Planul L, Planul de dezvoltare durabilă a comunității. Managementul resurselor culturale va acționa în colaborare cu inițiativele turistice conturate și în Planul de Management al Patrimoniului Cultural (toate cele trei secțiuni) și Planul de dezvoltare durabilă a comunității, cu scopul de a crea o destinație turistică care să determine creșterea economiei locale și care să promoveze un mediu unic de formare pentru cunoașterea, înțelegerea și valorificarea patrimoniului cultural local și național. Consultarea publică, așa cum este conturată în Planurile ESMS, Planul K, Planul de consultare publică și informare va constitui de asemenea o parte importantă a dezvoltării durabile a turismului cultural în Roșia Montană și va asigura premisele pentru ca deciziile să fie în concordanță cu dorințele locale și ca populația locală să fie beneficiarul acestora.

Una dintre inițiativele comune ale Planului de dezvoltare durabilă a comunității și acestui plan este crearea de către RMGC a unei Fundații (Secțiunea Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural, Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului) pentru promovarea dezvoltării durabile și conservarea și valorificarea patrimoniului cultural de la Roșia Montană. Cu toate că Fundația va fi responsabilă pentru determinarea direcției de acțiune pentru inițiativele referitoare la patrimoniul cultural de la Roșia Montană și inițierea programelor specifice, RMGC recunoaște că va continua să participe activ la aceste inițiative, până când va exista capacitatea locală necesară pentru a prelua acest rol, iar în acest sens va furniza resurse și finanțare pentru Fundație pentru susținerea obiectivelor acesteia.

Încă de la începutul Proiectului, RMGC a participat activ – conform prevederilor legale - într-un program pentru patrimoniului cultural care include investigații, studii și evaluări asupra tuturor aspectelor și componentelor tangibile și intangibile ale patrimoniului cultural de la Roșia Montană. În completare, ca un rezultat al acestui Plan de Management, RMGC a propus măsuri care să asigure susținerea, și în unele cazuri, îmbunătățirea unui număr de elemente din cadrul patrimoniului cultural de la Roșia Montană.

Trebuie subliniat că în afara scopului direct legat de managementul și protecția resurselor de patrimoniu cultural, studiul asupra condițiilor inițiale cuprinzând investigații de arheologie, etnografie și etnologie, arhitectură, istorie orală și urbanism a determinat deja o mai bună cunoaștere și înțelegere a istoriei și a patrimoniului cultural de la Roșia Montană, din epoca romană și până în prezent. Această îmbunătățire a cunoașterii și înțelegerii valorilor culturale din Roșia Montană a permis RMGC să modifice Proiectul pentru a evita zone culturale importante și să creeze un proiect care se conformează tuturor aspectelor legislației de specialitate din România, și protejează astfel patrimoniul cultural local.

Demersul RMGC referitor la studiul asupra condițiilor inițiale privind informația de ordin cultural, minimizarea impactului potențial, și opțiunile de utilizare a oportunităților potențiale pentru promovarea patrimoniului cultural, a fost un efort semnificativ derulat în

cooperare și parteneriat cu Ministerul Culturii și Cultelor (MCC), experți români și internaționali, și alte autorități relevante.

Planul de management pentru patrimoniul cultural (PMPC) a fost dezvoltat pe baza unor principii cheie care să îndrume acțiunile și angajamentele RMGC de-a lungul fazelor proiectului. Aceste principii cheie includ următoarele:

- Să se asigure că dezvoltarea nu afectează sau distruge siturile, bunurile sau zonele cu valoare certă de patrimoniu cultural, așa cum au fost identificate în baza studiului asupra condițiilor inițiale și sunt menționate în legislația românească, înaintea efectuării cercetărilor arheologice preventive
- Minimizarea impactelor posibile (descoperiri întâmplătoare) cauzate în timpul fazelor de construcție și operare ale dezvoltării proiectului;
- Va depune eforturi pentru includerea siturilor sau artefactelor cu o certă valoare de patrimoniu cultural în cadrul unor inițiative de dezvoltare durabilă a comunității dincolo de perioada de existență a minei propuse; și ,
- Va depune eforturi pentru asigurarea managementului patrimoniu cultural astfel încât să fie implicați localnicii în gestionarea acestuia și că această direcție de acțiune de dezvoltare a caracteristicilor patrimoniului cultural se va înscrie într-un cadru mai amplu de dezvoltare durabilă.

5 Măsurile de management referitoare la patrimoniul cultural

Această secțiune conturează măsurile de management pe care RMGC le propune pentru implementare cu scopul de a gestiona impactul identificat în capitolul 4, secțiunea 4.9 a EIA, care se referă la patrimoniul cultural de la Roșia Montană și care poate interveni ca rezultat al Proiectului. Acest plan de management urmărește să elimine, minimizeze și, acolo unde va fi posibil să implementeze programe de management în parteneriat cu Fundația pentru a genera beneficii pentru comunitatea locală.

5.1 Responsabilități referitoare la patrimoniul cultural

Anterior implementării măsurilor de management schițate în acest Plan, RMGC a contribuit – în conformitate cu cerințele legale – la constituirea unei echipe multidisciplinare pentru patrimoniul cultural care să coordoneze și să efectueze achiziția de date în contextul realizării studiului asupra condițiilor inițiale de patrimoniu cultural în zona Roșia Montană. Această echipă a diseminat informația rezultată în diferitele etape ale studiului de condiții inițiale către diverse părți interesate. Structura și modul de organizare a echipei de cercetare a patrimoniului cultural este detaliată în secțiunea 2 a Raportului asupra studiului de condiții inițiale asupra patrimoniului cultural.

Componenta acestei echipe va fi reconsiderată pentru a putea iniția măsurile de management descrise în acest plan. Noua echipă de management pentru patrimoniu cultural va cuprinde MNIR și va continua să lucreze în parteneriat cu acesta. MNIR nu numai că reprezintă o sursă de expertiză valoroasă, dar este în același timp atât custodele temporar – desemnat de către MCC – al bunurilor de patrimoniu mobil descoperite în timpul derulării programului arheologic finanțat de RMGC, cât și deținătorul – împreună cu o serie de instituții partenere în cercetare – a celei mai mari părți a informației obținute prin acest program. Ca o consecință, deciziile legate de diseminarea informației rezultată din programul arheologic va fi condusă de acest parteneriat, așa cum este reglementat prin OMCC 2071/30.06.2000 privind regulamentul săpăturilor arheologice din România.

În completarea celor de mai sus, RMGC va continua să aibă o echipă pentru managementul patrimoniului cultural cu o relație clar definită cu structura companiei RMGC pe durata derulării Proiectului. Cu excepția echipei de supraveghere arheologică, coordonarea personalului din mină este condiționată de implementarea Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare și de responsabilități asociate acestuia, așa cum sunt prezentate în Secțiunea Arheologie, Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare.

Echipe independentă de supraveghere arheologică

O echipă independentă de asistență pentru supraveghere arheologică va fi necesară de-a lungul diverselor etape ale proiectului, în special pentru dezafectarea unor biserici, operațiunile în carieră deschisă și activitățile de decopertare ale solului vegetal. Aceasta va interveni în eventualitatea unor descoperiri întâmplătoare, într-un interval de timp adecvat, documentând cât mai complet cu putință astfel de descoperiri, menținând în același timp un control periodic regulat care să prevină orice distrugere a patrimoniului, astfel putând să fie urmărite angajamentele asumate de RMGC prin Raportul de evaluare a impactului asupra mediului. Descoperirea întâmplătoare a unor vestigii de patrimoniu poate determina o reanalizare a situației și o serie de investigații pentru a asigura înregistrarea datelor, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Membrii echipei independente de supraveghere arheologică vor acorda asistență în cadrul programelor de formare profesională din cadrul companiei pentru personalul acesteia și al contractorilor acesteia pentru implementarea Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare, cât și pentru ca acest personal să fie capabil să recunoască diversele elemente de patrimoniu arheologic care pot surveni prin descoperiri întâmplătoare de-a lungul derulării proiectului.

5.2 Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural

Pentru a asigura managementul valorilor de patrimoniu cultural de la Roșia Montană, pe durata derulării Proiectului, RMGC va pune bazele unei Fundații.

Succesul Fundației și inițiativele pe care aceasta va decide să le întreprindă vor depinde într-o mare măsură de abilitatea acesteia de a lucra cu RMGC pentru a crea o comunitate durabilă. Fundația va gestiona majoritatea inițiativelor privind patrimoniul cultural într-o structură de dezvoltare durabilă a comunității și ca o consecință a acestei legături cu conceptul de "durabilitate": mai multe detalii sunt indicate referitor la Fundație în cadrul Planurilor ESMS, Planul L, Planul de dezvoltare durabilă a comunității.

Ca parte componentă a Fundației va exista un departament specializat (Supraintendența de Patrimoniu Roșia Montană), care va administra patrimoniul cultural, la Roșia Montană, așa cum este acesta definit prin Rapoartele studiilor de condiții inițiale pentru Proiectul Roșia Montană (Studiul de condiții inițiale 8). Supraintendența de Patrimoniu Roșia Montană va trebui să aibă cunoștințe multilaterale asupra diverselor aspecte ale patrimoniului cultural prezente la Roșia Montană. Membrii Fundației vor include părțile interesate locale, politicieni, cât și experți pe probleme de patrimoniu cultural, capabili să susțină și să dezvolte decizii legate de dezvoltarea durabilă a patrimoniului cultural al Roșiei Montane.

RMGC va fi membru fondator al Fundației, împreună cu un Fondator Onorific, care va fi desemnat în viitorul apropiat. Un Consiliu Director va determina direcția strategică a Fundației. Mandatul inițial al Consiliului Director va nominaliza Directorul General care va stabili o structură adecvată de management.

Departamentul de patrimoniu al Fundației va include reprezentarea părților interesate care pot fi lideri ai comunității, arheologi, muzeografi și curatori de colecții, autorități locale, profesioniști din mediul educațional, și persoane interesate din comunitatea locală. Fundația va determina care dintre măsuri sunt capabile să susțină patrimoniul cultural de la Roșia Montană, într-un mod care să poată fi susținut din punct de vedere financiar.

Vor fi avute în vedere colaborări sau parteneriate cu instituții similare, precum fundații existente și alte entități profesionale, în completarea ajutorului acordat de guvern și de instituțiile educaționale.

Printre activitățile pe care Fundația le poate întreprinde pentru promovarea turismului cultural și protecția resurselor culturale se numără:

- Crearea și operarea unui muzeu/centru cultural pentru patrimoniu, cu personalul aferent, pentru expunerea, valorificarea publică și depozitarea bunurilor de patrimoniu mobil descoperite în cursul programului arheologic finanțat de către RMGC și cele din colecția actualului muzeu al RoșiaMin, formarea ghizilor locali și organizarea unui mic magazin asociat muzeului;
- Menținerea și repararea monumentelor istorice;
- Promovarea patrimoniului industrial minier de la Roșia Montană;
- Promovarea satului ca o destinație turistică națională și internațională;
- Diseminarea în continuare a rezultatelor cercetărilor din cadrul Programului Național de Cercetare Alburnus Maior, care includ informații arheologice, etnografice, despre clădirile monument istoric prin pagini web, lucrări academice, cărți, broșuri și alte materiale de specialitate.

Alte activități de dezvoltare a comunității realizate de către Fundație care pot de asemenea contribui la conservarea patrimoniului cultural al Roșiei Montane includ:

- Folosirea Programului de Îmbunătățire a Aptitudinilor pentru a forma profesional localnici în sensul practicării unor meșteșuguri tradiționale și încurajarea artizanilor și a micilor negustori;
- Pregătirea profesională a localnicilor în ceea ce privește tehnicile locale de construcție și meseriile asociate: tâmplărie și prelucrarea lemnului, zidărie și prelucrarea metalelor, etc;
- Predarea meseriilor tradiționale pentru a îmbunătăți veniturile locale și pentru creșterea potențialul turistic în zona Roșiei Montane.

- Asistență în oferta de cazare și de servicii de alimentație pentru vizitatorii zonei.

Un model folositor și o sursă de inspirație pentru această funcțiune a Fundației este Fondul Mihai Eminescu, fondat în 1987. Fondul Mihai Eminescu este dedicat conservării și regenerării satelor și comunelor din Transilvania și Maramureș. Obiectivele sale includ conservarea patrimoniului natural și construit, și promovarea educației și culturii în România.

Un proiect de pionierat al trustului, denumit "Proiectul întregului sat" tinde spre conservarea mediului tradițional al satelor, remediarea pierderii de venituri și revitalizarea sensului comunității rurale. Într-o serie de locații alese, această fundație ajută locuitorii să dezvolte noi surse de venit și să-și restaureze casele cu ajutorul materialelor tradiționale.

Fundația va fi creată de RMGC, dar în final ea va fi total independentă de companie. Fundația este un vector de dezvoltare creat de RMGC ca o consecință a Proiectului Roșia Montană. Fundația este o inițiativă a RMGC, creată într-o anumită măsură pentru conservarea patrimoniului cultural existent în Roșia Montană.

5.2.1 Sediul Fundației și dotări aferente

Locația aleasă pentru Fundație va trebui să fie vizibilă, accesibilă, pentru a se integra în contextul social și cultural al Roșiei Montane și al comunității. Fundația va avea sediul în cadrul Centrului Istoric Roșia Montană, în casa nr. 342 (sediul pus la dispoziție și amenajat de către RMGC), și va avea de asemenea un birou de turism situat în Piatra Albă, noul amplasament de relocare dezvoltat de RMGC.

Rezumând:

- Facilitățile legate de Fundație vor fi localizate atât în Centrul Istoric Roșia Montană, cât și în Piatra Albă, în zone foarte vizibile și ușor accesibile, inclusiv pentru persoanele cu handicap și în vârstă.
- După constituirea Fundației și o primă etapă de dezvoltare a acesteia, alte ramuri ale ei pot fi constituite în afara zonei Piatra Albă, pentru a permite activități ale principalelor departamente.

5.2.2 Finanțare

Fondurile inițiale pentru constituirea Fundației vor fi asigurate de RMGC printr-un subsidiu de 100%. Participarea inițială a RMGC va fi suplimentată în continuare de contribuția anuală din partea companiei. La finalul Proiectului, odată cu încetarea operațiunilor miniere, Fundația trebuie să fie independentă financiar și pe deplin viabilă.

Alte surse de finanțare și fonduri ce pot fi accesate sau dezvoltate complementar sunt:

- Fonduri guvernamentale ale României pentru dezvoltarea (regională) a activităților;
- Fonduri europene și bilaterale pentru dezvoltarea (regională) a activităților;
- Donații din surse adecvate;
- Venituri rezultate din taxe și servicii comerciale locale, etc;
- Venituri rezultate din închirierea unor facilități pentru cazarea personalului RMGC pe durata derulării Proiectului;
- Venituri din activități bazate pe turism (regional) – cazare, circuite de vizitare, publicații, etc;
- Alte servicii.

Notă: Această listă nu este exhaustivă și căutarea de fonduri pentru asigurarea viabilității pe termen lung a Fundației va constitui o activitate importantă.

5.2.3 Responsabilitatea Fundației cu privire la patrimoniul cultural

Deși Fundația va activa independent de RMGC, îi vor fi atribuite și o serie de responsabilități legate de managementul unor părți ale patrimoniului cultural conturate în această secțiune. Aceste responsabilități vor fi publicate în Mandatul Fundației pentru a asigura implementarea lor. Managementul acestor responsabilități ale Fundației va asigura

ca acestea să fie realizate independent de RMGC și într-o manieră durabilă, dincolo de durata de exploatare a minei.

Responsabilitățile Fundației legate de patrimoniul cultural vor include:

- Finanțarea reparațiilor și lucrărilor de întreținere a celor 41 de monumente istorice, altele decât cele legate direct de implementarea Proiectului;
- Administrarea Centrului Cultural și a Muzeului Mineritului (Secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului);
- Cooperarea cu RMGC pentru organizarea unor circuite de vizitare publică a minei moderne a companiei;
- Promovarea inițiativelor legate de meșteșugurile tradiționale, precum și facilitarea și finanțarea ecoturismului;
- Asigurarea unor surse de finanțare suplimentare și susținerea unor inițiative referitoare la patrimoniul cultural.

5.3 Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului

RMGC va furniza resursele necesare pentru înființarea Centrului Cultural și a Muzeului Mineritului, localizate fie în Centrul Istoric Roșia Montană, fie în noua localitate de la Piatra Albă. Decizia privind amplasamentul acestora va fi luată în urma procesului de consultare publică derulat în contextul Evaluării Studiului de Impact asupra Mediului. Pe lângă bunurile de patrimoniu arheologic mobil descoperite în cursul cercetărilor arheologice preventive finanțate de către RMGC pentru studiul de condiții inițiale, muzeul va expune și alte categorii de bunuri de patrimoniu mobil din domeniile istoric și etnografic, precum costume populare, unelte, piese de mobilier achiziționate de RMGC până în prezent. De asemenea, în urma negocierilor și consultărilor cu autoritățile competente, va fi solicitată și transferarea în noul muzeu a artefactelor de epocă romană, a bunurilor de patrimoniu industrial mobil aflate în prezent în cadrul muzeului RoșiaMin.

În funcție de avizele și aprobările legale necesare, RMGC va iniția înființarea muzeului în parteneriat și colaborare cu mai sus enunțata Fundație (Secțiunea Constituirea Fundației pentru patrimoniul cultural). Cât privește inițiativele Fundației, preconizata administrare a muzeului va trebui să reflecte și dorințele comunității locale, în special din perspectiva unei dezvoltări durabile și a existenței viabile a muzeului și după încheierea Proiectului.

5.4 Peisajul cultural

Peisajul cultural este un termen foarte general care se referă atât la mediul natural al unei regiuni, cât și la interacțiunile acestuia cu factorii socio-economici, atât în trecut, cât și în prezent. Cu alte cuvinte, peisajul cultural reflectă modul în care o anumită comunitate interacționează cu mediul său înconjurător. Adesea peisajul cultural reflectă tehnici specifice pentru utilizarea resurselor naturale, ținând cont de caracteristicile și limitele mediului înconjurător (UNESCO, 1996).

Datorită sensului larg al termenului de “peisaj cultural”, care presupune abordarea unei serii întregi de considerații, majoritatea componentelor peisajului cultural, precum clădirile monument istoric și bisericile, sunt prezentate într-o serie de secțiuni specifice ale acestui plan de management, respectiv părțile I și II ale acestuia, Anexa 2 – Plan de Management pentru Patrimoniul Arheologic din zona Roșia Montană și Anexa 3 – Plan de Management pentru Monumente Istoric și Zona Protejată din Roșia Montană. Managementul componentelor vizuale și socio-economice care contribuie la constituirea peisajului cultural sunt prezentate pe scurt în continuare, cu o serie de referințe bibliografice relevante.

5.4.1 Componente vizuale ale peisajului cultural

Impactul asupra peisajului vizual rezultat prin implementarea Proiectului va fi progresiv reabilitat, în conformitate Planurile ESMS, Planul J, Plan de Management pentru

Reabilitarea și Închiderea Minei. Drumurile care nu vor mai fi necesare în fazele mai târzii ale Proiectului vor fi revegetate, iar o parte semnificativă din cariera Cârnic va fi reabilitată prin depunerea de steril și prin revegetare, după ce exploatarea în carieră deschisă va înceta aici după anul 9.

Alte activități de reabilitare vor fi efectuate odată cu încheierea exploatării miniere și vor include dezafectarea uzinei de preparare, utilizarea haldelor de sol vegetal, reabilitarea haldei Cetate și a barajului de retenție a apelor acide, precum și a iazului de decantare (TMF), drumurilor de carieră și a altor halde.

Descrieri detaliate asupra acestor activități legate de reabilitarea peisajului, inclusiv simulări ale acestora sunt indicate în secțiunea 4.7 (Peisaj) a Raportului de evaluare a impactului asupra mediului pentru Proiectul Roșia Montană.

5.4.2 Componenta socio-economică a peisajului cultural

Peisajul cultural al unei localități nu este niciodată static, ci evoluează permanent pe măsura schimbărilor socio-economice dinamice ale economiilor locale și regionale. În Roșia Montană, o comunitate care odată a dobândit un anumit grad de bunăstare din practicarea mineritului de-a lungul istoriei, a devenit împovărată prin concedierile de la mina de stat neprofitabilă, RoșiaMin. Acest fenomen a generat schimbări vizibile și în ceea ce privește peisajul cultural, prin clădirile părăsite și neglijate.

Pentru a menține componenta antropică a peisajului cultural, în special în ceea ce privește contribuția sa asupra clădirilor, economia locală trebuie să fie durabilă. RMGC propune să întreprindă o serie de inițiative diverse pentru a promova viabilitatea economică a Zonei Protejate Centrul Istoric, atât pe durata existenței minei, cât și după acest moment; aceste inițiative sunt prezentate în detaliu în Planurile ESMS, Plan L, Planul de dezvoltare durabilă a comunității.

5.4.3 Monumente istorice

Planul de Urbanism General Roșia Montană (PUG) identifică o serie de zone învecinate zonei de dezvoltare industrială, care cuprind și o Zonă Protejată în Roșia Montană, incluzând Piața centrală și o concentrație de clădiri declarate monument istoric, având valoare arhitecturală. Comisia Națională a Monumentelor din cadrul MCC, prin avizele Nr. 61 din februarie 2002 și Nr.178 din iunie 2002, a aprobat instituirea acestei Zone Protejate. O documentație de urbanism specifică, solicitată prin aceste avize, respectiv Planul de Urbanism Zonal (PUZ) pentru Zona Protejată va fi înaintată spre aprobarea Consiliului Județean Alba în cursul anului 2006.

Zona Protejată, prin care se propune protejarea și conservarea unei serii de componente cu valoare culturală, este situată în apropierea masivelor Jig și Cârnic. Această Zonă Protejată va include 35 dintre cele 41 de monumente istorice existente în Roșia Montană. În Anexa A este prezentată o listă a acestor 41 de clădiri monument istoric, inclusiv cele 6 monumente istorice care rămân în perimetrul zonei industriale. Proiectul a fost adaptat astfel încât nici una dintre aceste clădiri să nu fie direct afectată. Dacă proprietarii legali vor solicita acest lucru, RMGC va face oferte pentru achiziționarea tuturor clădirilor monument istoric situate în Zona Protejată, cu excepția Bisericii Romano-Catolice, în conformitate cu programul de strămutare și relocare al companiei. De vreme ce accesul va fi asigurat în Zona Protejată pe perioada derulării Proiectului, proprietarii actuali nu sunt nevoiți să-și vândă proprietățile. Indiferent de tipul de proprietate, RMGC își asumă obligația de a menține clădirile monument istoric cel puțin în actuala lor stare de conservare, în conformitate cu prevederile Legii 422/2001.

Ca o măsură menită să asigure viabilitatea financiară a viitoarei Fundații, RMGC va transfera dreptul de proprietate asupra clădirilor monument istoric deținute de către companie către Fundație, în momentul în care aceasta va fi pe deplin funcțională și operațională. Această acțiune este preconizată pentru a asigura o sursă de venit a Fundației (prin închirierea acestor clădiri companiei pentru asigurarea necesităților de cazare pentru o parte a personalului minei și drept clădiri pentru birouri), precum și posibilitatea de conservare a clădirilor monument istoric și după încheierea Proiectului.

De vreme ce un număr semnificativ de clădiri monument istoric sunt într-o stare avansată de degradare, RMGC va finanța lucrările de renovare a tuturor clădirilor monument istoric, precum și a caselor pe care le deține în Zona Protejată și care sunt în bune condiții structurale, permițând să fie utilizate ca și locuințe de serviciu și birouri. RMGC va desfășura toate aceste lucrări de reabilitare și renovare a clădirilor monument istoric în conformitate cu prevederile legale relevante.

RMGC va asigura facilități de cazare alternative pentru personalul său, pe durata desfășurării lucrărilor de reparații la clădirile monument istoric, respectând legislația muncii și normele legale de siguranță pentru aceste locuințe de serviciu.

5.5 Biserici și cimitire

Diversitatea etnică din trecut care a generat forma actuală a comunei Roșia Montană de astăzi este demonstrată prin existența unui număr total de 10 biserici și 12 cimitire (fără a include aici cimitirele private aflate pe proprietăți individuale). Totuși, în condițiile unei predominanțe a Bisericii Ortodoxe în regiune și în România în general, o seamă de biserici sunt astăzi aproape abandonate și necesită lucrări majore de restaurare. (vezi Rapoarte asupra studiilor de condiții inițiale pentru Proiectul Roșia Montană – Raportul de studii inițiale 8, secțiunea Biserici și cimitire).

În satul Roșia Montană există un total de șase (6) biserici. Trei (3) dintre aceste biserici sunt situate în afara perimetrului Zonei Protejate și includ:

- Biserica Ortodoxă (1741);
- Biserica Greco-Catolică (1781); și,
- Casa de rugăciune penticostală.

Bisericile din Zona Protejată sunt:

- Biserica Romano-Catolică (1866);
 - Biserica Unitariană (1796); și,
 - Biserica Reformată (abandonată), (începutul sec. XIX).
- Bisericilor din satul Roșia Montană, li se adaugă cele două biserici și cele două case de rugăciune din satul Corna incluzând:
- Biserica Ortodoxă (1719);
 - Biserica Greco-Catolică (1841); și,
 - Două case de rugăciune baptiste.

5.5.1 Bisericile situate în afara Zonei Protejate

Dintre bisericile situate în afara perimetrului Zonei Protejate, atât cele două biserici, cât și cele două case de rugăciune de pe valea Cornei vor fi afectate de crearea iazului de decantare. O evaluare a diverselor considerații și opțiunile potențiale pentru fiecare lăcaș în parte din Roșia Montană și Corna sunt prezentate în Tabelul 5-1.

Biserica Ortodoxă, Biserica Greco-Catolică și casa de rugăciune penticostală din Roșia Montană, deși situate în afara perimetrului Zonei Protejate nu vor fi direct afectate de implementarea Proiectului. Totuși, deși o serie de congregații vor rămâne în apropierea acestor biserici, acestea nu vor fi în permanență accesibile pentru desfășurarea serviciului religios pe întreaga durată de existență a Proiectului. Ca un rezultat al acestui fapt, au fost inițiate încă din anul 2002 negocieri cu reprezentanții congregațiilor mai sus menționate, activitate care se derulează și în prezent. Bisericile situate în Zona Protejată nu vor fi afectate de Proiect și accesul la acestea va fi menținut pe întreaga durată de existență a Proiectului.

Pentru bisericile care vor fi dezafectate ca urmare a implementării Proiectului, vor fi construite noi lăcașe în cadrul noii comunități relocalate la Piatra Albă astfel încât să se răspundă necesităților și dorințelor diferitelor congregații. În eventualitatea în care numărul de enoriași pentru oricare dintre congregații nu va fi suficient pentru a le susține în Piatra Albă, va fi stabilită o formă de compensare a valorii fiecărei biserici, negociată în baza unei evaluări independente.

RMGC a realizat un inventar al bisericilor pentru a estima costurile de relocare a bunurilor mobile, care se ridică la cca. 10% din întregul cost de relocare pentru fiecare biserică în parte. În perioada 2000-2001 contractori independenţi au făcut investigaţii asupra valorii arhitecturale a bisericilor şi a istoriei acestora, pentru fiecare lăcaş din Roşia Montană şi Corna. Studiile de arheologie asupra bisericilor ortodoxă şi greco-catolică din Corna vor fi efectuate de echipa independentă de cercetare arheologică, înainte ca amplasamentul bisericilor să fie afectat de către activităţi diverse din Proiect. Aceste investigaţii vor permite ca RMGC, prin servicii specializate autorizate, să documenteze şi să înregistreze orice informaţii de ordin cultural şi de patrimoniu legate de aceste biserici.

Tabel 5-1. Considerații de management asupra bisericilor și caselor de rugăciune din comuna Roșia Montană

Elemente generale de abordare							
<p>Proprietățile care sunt situate sub amprenta Proiectului și sunt afectate de acesta vor fi compensate teren pentru teren și proprietate pentru proprietate respectându-se aceleași condiții și când acest lucru nu este posibil, se va oferi o compensație în bani.</p> <p>Procesul se va derula prin conlucrarea apropiată cu reprezentanții fiecărei congregații.</p> <p>Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. Scopul final este acela de a determina congregația să se susțină independentă prin proprii săi eoriași, în aceleași condiții ca și înainte de începerea Proiectului.</p> <p>Abordarea generală se bazează pe soluții ajustate fiecărui caz în parte, în colaborare cu autoritățile, după evaluarea impactului economic de-a lungul perioadei de tranziție și a bunurilor.</p>							
	Locație/Coordonate Geografice (Stereo 70)	Afectat direct de dezvoltarea amplasamentului industrial	Statutul de protecție de monument	Fotografie	Considerații asupra bisericilor și opțiuni privind minimizarea/gestionarea impactului		
					Considerații de arhitectură	Considerații asupra enoriașilor	Considerații suplimentare
Biserica Romano-Catolică (1866) – Roșia Montană	Roșia Montană, str. Piață, Nr. 549 x-535592,9 y-356134,7	Nu	Monument Istoric (cod LMI AB-II-m-B-00308; identificată în LMI ca și "casă")		<p>Biserica este un reper estetic și vizual al Zonei Protejate. Biserica este situată în Zona Protejată. Biserica este într-o stare relativ bună de conservare, fiind totuși vizibile fisuri la exterior.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative propuse prin Fundație.</p>	<p>Nu este cunoscut procentul de enoriași (din cei 45 existenți în prezent) care vor continua să locuiască în Zona Protejată și vor utiliza biserica de-a lungul derulării Proiectului.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Accesul va trebui menținut la bisericile din Zona Protejată de-a lungul existenței Proiectului. Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. RMGC va lua măsurile necesare pentru asigurarea accesului public la biserică, de-a lungul etapelor Proiectului, precum și</p>	<u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

						măsurile necesare pentru a proteja drepturile și interesele enoriașilor.	
Biserica Unitariană (1796) - Roșia Montană	Roșia Montană, str. Brazi, Nr. 530 x-535690,2 y-356284,4	Nu	Nu		Biserica este un reper estetic și vizual al Zonei Protejate. Biserica este situată în Zona Protejată. Biserica este considerabil afectată de infiltrații de apă, atât la exterior, cât și în interior. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative propuse prin Fundație.	Nu este cunoscut procentul de enoriași care vor continua să locuiască în Zona Protejată și vor utiliza biserica de-a lungul derulării Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> Accesul va trebui menținut la bisericile din Zona Protejată de-a lungul existenței Proiectului. Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. RMGC va lua măsurile necesare pentru asigurarea accesului public la biserică, de-a lungul etapelor Proiectului, precum și măsurile necesare pentru a proteja drepturile și interesele enoriașilor.	<u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.
Biserica Reformată (începutul sec. XIX) - Roșia Montană	Roșia Montană, str. Brazi, Nr. 400 x-535767,7 y-356303,7	Nu	Nu		Biserica este un reper estetic și vizual al Zonei Protejate. Biserica este situată în Zona Protejată. Biserica este într-o stare de conservare precară, fiind afectată tencuiala exterioară, având	În prezent congregația are un singur membru și nu se mai țin cu regularitate serviciile religioase. <u>Minimizare/Gestionare:</u> Accesul va trebui menținut la bisericile din Zona Protejată de-a lungul existenței	<u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

					<p>distrugerii structurale la treptele de la intrare și la podele și infiltrații de apă și mușcări în interior, în special în zona amvonului. Alte deteriorări includ o serie de elemente la turnul clopotniței, ferestre sparte sau lipsă, deteriorarea unor porțiuni din învelitoarea acoperiș. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative propuse prin Fundație.</p>	<p>Proiectului. Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. RMGC va lua măsurile necesare pentru asigurarea accesului public la biserică, de-a lungul etapelor Proiectului, precum și măsurile necesare pentru a proteja drepturile și interesele enoriașilor.</p>	
<p>Biserica Greco-Catolică (1781) - Roșia Montană</p>	<p>Roșia Montană, str. Principală, Nr. 135 x-535690,3 y-354365,7</p>	<p>Nu</p>	<p>Monument Istoric (cod LMI AB-II-m-B-00269)</p>		<p>Pereții bisericii sunt făcuți din piatră și pământ bătătorit. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. La exterior, biserica pare să fie într-o stare bună de conservare. Totuși în interior, există numeroase fisuri, care afectează structura construcției. O parte din pictură este afectată de infiltrații de apă. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de</p>	<p>Accesul public permanent, în siguranță, nu poate fi menținut de-a lungul diverselor faze ale Proiectului, dar va fi permis accesul controlat. <u>Minimizare/Gestionare:</u> De aceea RMGC va lua măsurile necesare pentru a conserva biserica pe actualul amplasament, și pentru a susține reluarea funcției religioase a lăcașului după încheierea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine</p>	<p>Biserica are o semnificație istorică aparte, fiind legată de figura preotului Simeon Balint, prefect al lui Avram Iancu în revoluția de la 1848. Simeon Balint este îngropat în cimitirul bisericii. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative</p>

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

					<p>conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative propuse prin Fundație.</p>	<p>activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. De asemenea vor fi relocată acele bunuri bisericesti existente în interiorul bisericii. La încheierea operațiunilor miniere, compania va suporta toate cheltuielile legate de readucerea bunurilor bisericesti înapoi în acest lăcaș, în vreme ce biserica greco-catolică din Piatra Albă va continua să funcționeze sub autoritatea autorităților ecleziastice relevante.</p>	<p>propuse prin Fundație. Mormântul lui Simeon Balint nu va fi afectat direct de Proiect.</p>
<p>Biserica Ortodoxă (1741) – Roșia Montană</p>	<p>Roșia Montană, str. Principală, Nr. 175 x-535550,7 y-354816,3</p>	Nu	Nu		<p>Pereții bisericii sunt făcuți din piatră și pământ bătătorit. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. Biserica este într-o stare bună de conservare. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. RMGC va sprijini existența bisericii și după faza de închidere, printr-o serie de inițiative propuse prin Fundație.</p>	<p>Accesul public permanent, în siguranță, nu poate fi menținut de-a lungul diverselor faze ale Proiectului, dar va fi permis accesul controlat. <u>Minimizare/Gestionare:</u> De aceea RMGC va lua măsurile necesare pentru a conserva biserica pe actualul amplasament, și pentru a susține reluarea funcțiunii religioase a lăcașului după încheierea Proiectului. Minimizare/Gestionare: Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza</p>	<p><u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va asigura menținerea bisericii cel puțin în actuala stare de conservare, de-a lungul existenței Proiectului. Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

						<p>numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. De asemenea vor fi relocate acele bunuri bisericesti existente în interiorul bisericii.</p> <p>La încheierea operațiunilor miniere, compania va suporta toate cheltuielile legate de reducerea bunurilor bisericesti înapoi în acest lăcaș, în vreme ce biserica din Piatra Albă va continua să funcționeze sub autoritatea autorităților ecleziastice relevante.</p>	
<p>Casa de rugăciune pentecostală – Roșia Montană</p>	<p>Roșia Montană, str. Principală, Nr. 257 x-535498,8 y-355548,0</p>	Nu	Nu		<p>Pereteii casei de rugăciune sunt făcuți din piatră și lemn. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. Casa de rugăciune este într-o stare bună de conservare. Casa de rugăciune este o construcție relativ simplă, cu un singur etaj. Casa de rugăciune nu va fi direct afectată de implementarea Proiectului.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Ca urmare a faptului că această construcție este relativ nouă și nu are caracteristici arhitecturale unice ea va putea fi reconstruită în noua localitate, dacă acest lucru va fi solicitat de către congregație.</p>	<p>Casa de rugăciune nu va fi direct afectată de implementarea Proiectului. Accesul public permanent, în siguranță, nu poate fi menținut de-a lungul diverselor faze ale Proiectului, dar va fi permis accesul controlat.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> De aceea RMGC va lua măsurile necesare pentru a conserva casa de rugăciune pe actualul amplasament, și pentru a susține reluarea funcțiunii religioase a lăcașului după încheierea Proiectului.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza</p>	<p>Este posibil ca în urma strămutării, numărul de enoriași să nu mai justifice existența unei astfel de case de rugăciune la Piatra Albă.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

						<p>numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului. De asemenea vor fi relocate acele bunuri bisericesti existente în interiorul bisericii.</p> <p>La încheierea operațiunilor miniere, compania va suporta toate cheltuielile legate de readucerea bunurilor bisericesti înapoi în acest lăcaș, în vreme ce biserica din Piatra Albă va continua să funcționeze sub autoritatea autorităților ecleziastice relevante.</p>	
<p>Biserica Ortodoxă (1719) - Corna</p>	<p>Corna Sat, Nr. 707 x-533735,2 y-355558,7</p>	Da	Nu		<p>Pereteii bisericii sunt făcuți din piatră și pământ bătătorit. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. Biserica este într-o stare bună de conservare, fiind totuși vizibile o serie de deteriorări exterioare. Biserica va fi direct afectată de implementarea Proiectului.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va reloca o parte a componentelor bisericii, pentru a fi utilizate la construcția unui nou lăcaș de cult. Evaluarea bunurilor bisericesti din interiorul lăcașului se va face în urma consultărilor.</p>	<p>Biserica va fi direct afectată de implementarea Proiectului.</p> <p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului.</p>	<p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

<p>Biserica Greco-Catolică (1841) - Corna</p>	<p>Corna Sat, Nr. 692 x-533549,3 y-355571,8</p>	<p>Da</p>	<p>Nu</p>		<p>Pereții bisericii sunt făcuți din piatră și pământ bătătorit. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. Biserica va fi direct afectată de implementarea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va reloca o parte a componentelor bisericii, pentru a fi utilizate la construcția unui nou lăcaș de cult. Evaluarea bunurilor bisericesti din interiorul lăcașului se va face în urma consultărilor.</p>	<p>Biserica va fi direct afectată de implementarea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va construi o biserică similară, în conformitate cu dorințele enoriașilor. Compania va asista fiecare dintre aceste congregații pe o durată de tranziție de cinci ani să mențină și să sprijine activitatea preotului și desfășurarea serviciilor religioase, pe baza numărului de enoriași din congregație înainte și după implementarea Proiectului.</p>	<p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>
<p>Casa de rugăciune nr. 2 a Bisericii Baptiste - Corna</p>	<p>Corna Sat, fără număr x-533999,9 y-355859,0</p>	<p>Da</p>	<p>Nu</p>		<p>Pereții casei de rugăciune sunt făcuți din piatră și lemn. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare. Casa de rugăciune este într-o stare bună de conservare. Casa de rugăciune este o construcție relativ simplă, cu un singur etaj. Casa de rugăciune va fi direct afectată de implementarea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> Evaluarea bunurilor bisericesti din interiorul lăcașului se va face în urma consultărilor.</p>	<p>Casa de rugăciune va fi direct afectată de implementarea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va construi o casă de rugăciune similară, în conformitate cu dorințele enoriașilor</p>	<p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A. - Raport la studiul de evaluare a impactului asupra mediului
Plan de management pentru patrimoniul cultural

<p>Casa de rugăciune nr. 2 a Bisericii Baptiste - Corna</p>	<p>Corna Sat, without no. x-533822,3 y-355598,6</p>	<p>Da</p>	<p>Nu</p>		<p>Pereții casei de rugăciune sunt făcuți din piatră și cărămidă. Structura exterioară nu prezintă urme de deteriorare, ceea ce face relocarea posibilă. Casa de rugăciune este într-o stare bună de conservare. Casa de rugăciune este o construcție relativ simplă, cu un singur etaj. <u>Minimizare/Gestionare:</u> Evaluarea bunurilor bisericești din interiorul lăcașului se va face în urma consultărilor.</p>	<p>Casa de rugăciune va fi direct afectată de implementarea Proiectului. <u>Minimizare/Gestionare:</u> RMGC va construi o casă de rugăciune similară, în conformitate cu dorințele enoriașilor</p>	<p><u>Minimizare/Gestionare:</u> Determinarea unei valori de compensare adecvate în urma consultărilor cu membrii și reprezentanții congregației.</p>
---	---	-----------	-----------	--	---	--	--

5.5.2 Biserici situate în Zona Protejată

Bisericile situate în perimetrul Zonei Protejate nu vor fi direct afectate de implementarea Proiectului și accesul va fi menținut de-a lungul întregii perioade de existență a Proiectului. Dintre aceste biserici, doar Biserica Romano-Catolică clasată monument istoric și Biserica Unitariană organizează servicii religioase regulate, în timp ce Biserica Reformată nu mai asigură servicii religioase cu regularitate. Ca și pentru bisericile situate în afara Zonei Protejate, dacă va fi necesar, vor fi construite biserici în zona de la Piatra Albă care să răspundă necesităților enoriașilor care în prezent locuiesc în Zona Protejată. În eventualitatea în care numărul de enoriași pentru oricare dintre congregații nu va fi suficient pentru a le susține în Piatra Albă, va fi stabilită o formă de compensare a valorii fiecărei biserici, negociată în baza unei evaluări independente.

5.5.3 Relocarea mormintelor /cimitirelor

Legislația românească nu conține prevederi legate de patrimoniul cultural în cazul relocării mormintelor, existând încă reglementări specifice din punct de vedere al normelor de sănătate și igienă publică. Totuși din perspectiva patrimoniului cultural, cimitirele contribuie vizual la peisajul cultural al Roșiei Montane, iar credințele religioase și tradițiile de înmormântare ale localnicilor sunt esențiale atunci când se pune problema relocării mormintelor/cimitirelor.

RMGC a asigurat dezvoltarea Proiectului astfel încât numărul de morminte/cimitire pentru care va fi necesară relocarea să fie redus cât mai mult posibil. Din doisprezece (12) cimitire existente în comuna Roșia Montană, cinci (5) urmează să fie afectate de implementarea Proiectului, și va fi necesară relocarea a cca. 410 morminte.

Treisprezece (13) hectare de teren au fost alocate în noul amplasament de la Piatra Albă pentru noile cimitire, pentru a compensa cimitirele din Roșia Montană afectate de noua mină și pentru a răspunde nevoilor viitoarei comunități. Pentru cimitirele situate pe valea Cornei care vor fi afectate de infrastructura noii mine s-a prevăzut relocarea.

Oriunde mormintele existente vor trebui strămutate sau dacă familia va solicita acest lucru, va fi organizată o slujbă de către un preot atât la deschiderea mormântului, cât și pentru înmormântarea ulterioară. Toate cheltuielile legate de strămutarea mormintelor și de ceremoniile aferente vor fi suportate de către RMGC.

Mormântul eroului local Simion Balint nu va fi direct afectat de Proiect. Accesul la acest mormânt va fi menținut pe durata Proiectului, deși există posibilitatea ca accesul să fie restricționat periodic din motive de siguranță.

Un membru al echipei arheologice independente va fi prezent pe durata efectuării exhumărilor pentru a supraveghea orice posibilă descoperire arheologică semnificativă. La fel ca și bisericile care sunt amplasate pe fundațiile unor lăcașe mai vechi, așa și cimitirele pot fi localizate în zone funerare anterioare, iar supravegherea arheologică va fi efectuată cu prioritate.

5.6 Bunuri de patrimoniu mobil și artefacte de patrimoniu industrial – Muzeul RoșiaMin

O serie de bunuri cu valoare culturală semnificativă și obiecte de patrimoniu industrial se găsesc în prezent în cadrul muzeului RoșiaMin, din centrul satului Roșia Montană. Muzeul RoșiaMin nu are personal de specialitate permanent și s-ar putea ca în viitor acesta să fie relocat ca urmare a Proiectului propus. RMGC se va consulta cu RoșiaMin și cu Ministerul Culturii și Cultelor în vederea autorizării relocării bunurilor de patrimoniu mobil existente în prezent în muzeul RoșiaMin într-o nouă locație. Membrii unui colectiv pentru patrimoniu cultural se vor ocupa de demontarea cu atenție și depozitarea acestor obiecte, în urma deciziilor cu privire la un amplasament adecvat pentru reconstrucție, conservare și valorificare publică a acestor bunuri culturale. În cursul anului 2004 a fost realizat un inventar al artefactelor expuse în expoziția în aer liber a muzeului. Este posibil ca șteampurile să fie strămutate în amplasamente care să permită reactivarea lor, astfel încât viitorii vizitatori să înțeleagă mai bine modul lor de funcționare. Celelalte

bunuri de patrimoniu mobil vor fi relocalate – în mod ideal – în cadrul Centrului Cultural și al Muzeului Mineritului (Secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului).

5.7 Arheologie

Siturile arheologice fac parte din patrimoniul cultural al țării. Ca rezultat al derulării programului național de cercetare arheologică preventivă în perioada 2000-2005, așa cum este descris în Rapoartele de studii asupra condițiilor inițiale pentru Proiectul Roșia Montană, Raport privind Studiul de condiții inițiale 8, s-a descărcat de sarcină arheologică o mare parte din zona industrială a Proiectului Roșia Montană. Acest program de cercetări arheologice preventive va continua în anii următori, în conformitate cu infrastructura proiectului și amprenta sa operațională.

5.7.1 Depozitul arheologic

Toate bunurile de patrimoniu arheologic mobil descoperite în cursul programului de cercetări arheologice preventive finanțat de către RMGC sunt în proprietate publică a statului român, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Prin decizia MCC, Muzeul Național de Istorie a României a primit dreptul de custodie temporară a acestor artefacte, iar RMGC a asigurat resursele necesare pentru constituirea unui depozit arheologic la Roșia Montană. Aici sunt depozitate artefactele, după ce au fost restaurate în muzeele din Deva, Cluj, Alba Iulia și București, ele fiind inventariate și catalogate în mod provizoriu.

RMGC va continua să asigure resursele necesare pentru restaurarea și păstrarea în condiții de siguranță a oricăror bunuri de patrimoniu arheologic ce vor fi descoperite în cursul viitoarelor cercetări arheologice preventive descrise în acest plan.

5.7.2 Păru Carpeni și Cătălina Monulești

În cursul investigațiilor din studiul asupra condițiilor inițiale, două rețele miniere antice au fost identificate de către echipa de arheologi, făcându-se propuneri de restaurare in situ și conservare a acestora la finalizarea cercetărilor și introducerea lor într-un circuit public de vizitare după efectuarea lucrărilor adecvate de amenajare.

Galeria Cătălina Monulești este situată în masivul Coș, în nord-estul văii Roșia în proximitatea unui cartier al satului; în masiv există lucrări miniere antice, printre care și faimoasa rețea romană în care s-au găsit tăblițe cerate în secolul al XIX-lea. Rețeaua minieră se găsește la cota +878 fiind descoperită în 1855 prin intermediul unei galerii de cercetare foarte lungi, cunoscută sub numele de galeria Cătălina Monulești. Rețeaua antică este alcătuită din galerii, planuri înclinate și șantiere de exploatare săpate cu unelte, având profil trapezoidal caracteristic lucrărilor miniere romane. În momentul descoperirii minierii moderni au găsit douăsprezece tăblițe din lemn și resturile unei roți hidraulice pentru drenarea apelor de mină. Această descoperire este relatată de Pošepny în 1868, când a realizat și un plan al lucrărilor miniere romane. Ținând cont de importanța acestei descoperiri, compania minieră RMGC a redeschis galeria de acces modernă Cătălina Monulești între anii 2002 și 2004. Această galerie traversează terenuri geologice instabile, ceea ce a impus executarea unor susțineri în lemn pe aproape întreaga lungime a galeriei, până în apropierea vestigiilor romane, situate la peste 350 m distanță față de punctul de intrare de la suprafață. În timpul cercetărilor arheologice preliminare a fost identificat un sistem de galerii romane, precum și un sistem hidraulic roman.

RMGC va continua să finanțeze cercetările în aceste două galerii, acestea fiind efectuate de echipa arheologică independentă, de-a lungul fazei de construcție a Proiectului. Pentru cercetarea în sectorul Păru Carpeni va fi considerată o prioritate transferarea într-o locație sigură a tuturor artefactelor descoperite aici, înainte de începerea oricăror lucrări în carieră deschisă în cadrul Proiectului care ar putea determina modificări ale regimului hidrologic subteran, care ar putea să afecteze artefactele sau să limiteze accesul în acest sector subteran. În prezent sunt păstrate în sectorul Păru Carpeni o serie de obiecte de lemn miniere antice, pentru care s-au luat măsuri de conservare primară. Începând cu anul 2007 va fi implementat un program de conservare a acestor bunuri de patrimoniu arheologic și

pentru transferarea lor în depozitul de cercetare al bazei arheologice. Pentru a asigura conservarea și valorificarea sistemului hidraulic roman descoperit în acest sector, este preconizată expunerea reconstituirii realizate din fragmentele roții de drenaj în cadrul viitorului muzeu (Secțiunea Centrul Cultural Roșia Montană și Muzeul Mineritului).

RMGC își asumă obligația de a asigura costurile necesare pentru includerea uneia dintre aceste două galerii într-un circuit public de vizitare în condiții de siguranță. Decizia referitoare la desemnarea galeriei (Cătălina Monulești sau Păru Carpeni) care va fi amenajată pentru public și va fi finanțată de RMGC, va fi luată de companie în colaborare cu echipa de arheologi independenți, în urma procesului de consultare publică.

Toate artefactele descoperite în urma cercetării desfășurate în sectorul Păru Carpeni și în galeria Cătălina Monulești vor fi studiate în continuare începând din 2007 și vor fi conservate corespunzător, iar în viitor vor fi depozitate în noul muzeu sau în depozitul arheologic existent, finanțat de RMGC, în conformitate cu investigațiile efectuate pentru studiul de condiții inițiale așa cum este detaliat în Rapoartele privind Studiile de condiții inițiale pentru Proiectul Roșia Montană (Studiu de condiții inițiale 8).

5.7.3 Monumentul funerar roman de la Găuri Hop

Monumentul funerar circular situat la Tăul Găuri, ce a fost descoperit și cercetat în perioada 2002-2003, iar în prezent este protejat primar, va fi conservat in situ, și a fost clasat pe Lista Monumentelor Istorice. RMGC și-a asumat angajamentul de a finanța conservarea integrală și restaurarea in situ a acestui monument. OPUS, birou de arhitectură din București specializat în conservarea și restaurarea de monumentelor istorice, a fost angajat de RMGC pentru elaborarea proiectului de restaurare a acestei construcții romane, proiect adoptat de MCC – CNMI în 2004. Tot în 2004 a fost realizată o fază preliminară a proiectului de restaurare, respectiv restaurarea de piatră.

În urma finalizării restaurării, RMGC urmează să asigure accesul public controlat la acest monument istoric de-a lungul întregii perioade de existență a proiectului. În baza aprecierilor actuale, RMGC urmează să asigure accesul la acest sit în contextul accesului și către alte puncte de atracție, între care se numără și viitoarea mină modernă, urmând în acest sens să colaboreze cu Fundația pentru realizarea unui traseu turistic care să ilustreze patrimoniul minier al Roșia Montană.

Responsabilitatea asupra gestionării monumentului restaurat va fi transferată în viitor Fundației, atunci când aceasta se va fi dovedit a fi o entitate viabilă. Până la acel moment, RMGC va finanța orice lucrări de restaurare legate de acest monument de-a lungul etapelor Proiectului, în baza observațiilor și recomandărilor echipei arheologice independente.

5.7.4 Vestigiile romane de pe dealul Carpeni

Fundațiile clădirilor romane identificate în acest perimetru protejat vor fi conservate in situ de-a lungul duratei de existență a Proiectului. Este puțin probabil ca activitățile întreprinse în cadrul Proiectului să aibă vreun efect asupra acestor structuri antice, cu excepția unui acces limitat. Accesul va fi permis în contextul traseului turistic menționat în secțiunea anterioară.

5.7.5 Replici

Utilizarea replicilor pentru a expune elemente de patrimoniu cultural este o practică des întâlnită, care are avantajul înregistrării oricărui detaliu al caracteristicilor și prezentarea sa publică. Replicile permit îmbunătățirea înțelegerii de către vizitatori, permițând în același timp un acces nemijlocit și a unui contact direct cu o anumită structură, fără a mai ridica probleme legate de posibila sa deteriorare.

Cercetările de arheologie minieră preventivă au identificat o serie de structuri interesante din punctul de vedere al tehnicilor miniere de epocă romană, care vor putea fi cunoscute în mod ideal prin intermediul acestor replici. RMGC va propune finanțarea costurilor legate de realizarea unei serii de replici înfățișând structuri identificate în cursul efectuării campaniilor de cercetare pentru studiul condițiilor inițiale.

Printre structurile miniere care vor putea fi înfăţişate în cadrul seriei de replici se numără:

- o galerie cu trepte;
- un puţ elicoidal;
- o cameră cu pilieri,
- un sistem hidraulic roman;
- o galerie trapezoidală;
- o galerie verticală; şi,
- un puţ de ventilaţie;

RMGC îşi asumă angajamentul de a conserva şi integra într-un circuit public de vizitare o reconstituire a unui sistem hidraulic roman de drenare a apelor de mină.

5.7.6 Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare

Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare este o componentă esenţială a Planului de Management pentru Patrimoniul Cultural, care prezintă modul în care RMGC va asigura identificarea şi gestionarea adecvată a vestigiilor arheologice ce pot fi descoperite de-a lungul perioadei de existenţă a Proiectului.

Un program de supraveghere arheologică va fi elaborat pentru a asigura implementarea adecvată a Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare prezentat în această secţiune, şi care asigură că, în eventualitatea în care survin astfel de descoperiri, ele vor fi adecvat investigate, în conformitate cu prevederile legale.

Activităţile în timpul cărora este de aşteptat ca astfel de descoperiri întâmplătoare să fie făcute includ deschiderea treptelor de carieră, construcţia drumurilor, realizarea iazului de decantare şi decopertarea stratului vegetal.

Cercetările arheologice efectuate în contextul studiilor asupra condiţiilor iniţiale realizate înainte de redactarea acestui plan au identificat zonele cu potenţial în ceea ce priveşte descoperirile arheologice întâmplătoare. Următoarele secţiuni prezintă o serie de detalii asupra angajamentelor asumate în cadrul Proiectului pentru identificarea unor astfel de descoperiri în cursul activităţilor de decopertare şi excavare din cadrul acestuia. Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare va funcţiona după următoarele principii:

- Instrucţiuni de securitate pentru accesul în zonele restricţionate, operaţiunile în carieră deschisă, accesul pietonal în apropierea utilajului greu, utilizarea transmisiilor radio şi reglementarea raportării în acest mod, semnale de avertizare pentru puşcare, evaluarea periodică a stabilităţii pantelor şi inspecţii înainte de accesul în aceste zone, utilizarea echipamentului special de lucru şi a sistemului de refacere;
- Supravegherea arheologică pentru identificarea unor eventuale vestigii arheologice;
- Formare profesională, avertizare, vigilenţă şi competenţă;
- Evaluarea rapidă a semnificaţiei descoperirii;
- Înregistrarea şi documentarea adecvată a descoperirilor întâmplătoare;
- Comunicarea internă şi externă a descoperirilor întâmplătoare;
- Proceduri speciale pentru gestionarea descoperirilor întâmplătoare;
- Raporturi de non-conformare cu prevederile protocolului şi acţiuni subsecvente corective şi preventive; şi,
- Conformarea cu prevederile legale aplicabile în cazul descoperirilor întâmplătoare (conform prevederilor Legii 462/2003)

Scopul principal al Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare este acela de a identifica, a evalua şi a conserva resursele arheologice unice într-o manieră adecvată, determinând o perturbare minimă a planificărilor construcţiilor şi operaţiunilor.

Directorul minei va fi răspunzător pentru conformarea RMGC faţă de prevederile legale referitoare la posibile descoperiri ale unor vestigii arheologice, denumite în continuare „descoperiri întâmplătoare”.

5.7.6.1 Programul de instruire a personalului

Cu consultarea și în colaborare cu echipa arheologică de supraveghere, RMGC va dezvolta proceduri de operare standard pentru efectuarea de stagii de instruire anuale pentru operatori, maiștrii și supraveghetori. Aceste cursuri vor pregăti personalul de operare a minei să recunoască cavitățile susceptibile să aibă semnificație arheologică. În mod special, operatorii vor fi instruiți să recunoască condițiile specifice, așa cum vor fi acestea definite în procedurile de operare standard ce vor fi elaborate. Zonele unde pot fi făcute descoperiri arheologice întâmplătoare, pot fi expuse diverselor pericole prin derularea operațiunilor de rutină a excavațiilor miniere. Identificarea acestor cavități, au importanță și din punctul de vedere al siguranței operatorilor. În urma identificării unei astfel de cavități sau lucrări subterane, operatorul va notifica imediat maestrul. Personalul minier va primi insigne pentru căștile de protecție care să ateste efectuarea programului anual de formare decurgând din implementarea protocolului pentru descoperiri întâmplătoare.

Maiștrii vor susține potențialul de a descoperi cavități susceptibile să conțină valori de patrimoniu și va spori capacitatea departamentului de a evalua condițiile de siguranță pentru autorizarea accesului personalului non-minier pentru evaluarea zonei.

5.7.6.2 Stabilirea priorităților pentru activitățile de supraveghere

Informația colectată pentru raportul asupra studiului pentru condițiile inițiale, precum și cea elaborată pentru rapoartele arheologice pentru acordarea descărcării de sarcină arheologică constituie o valoroasă resursă informațională care poate fi consultată pentru determinarea semnificației unei descoperiri întâmplătoare. Prin înțelegerea și cunoașterea peisajului cultural istoric, zonele vor putea fi clasificate în funcție de posibilitatea de a surveni în cadrul lor a descoperirilor arheologice întâmplătoare.

Ariile vor fi clasificate ca având potențial scăzut, mediu și ridicat pentru descoperirea de vestigii arheologice întâmplătoare, luându-se în considerare următorul set de criterii:

- **Scăzut:** Zone unde posibilitatea de a descoperi vestigii arheologice adiționale față de cele identificate și cercetate este puțin probabilă datorită utilizării curente a respectivului/respectivelor terenuri și unde perturbarea solului a avut loc înainte de începerea proiectului.
- **Mediu:** Zone unde au fost descoperite puține vestigii arheologice și solul a fost deranjat de intervenții moderate anterioare.
- **Ridicat:** Zone unde vestigiile arheologice au fost documentate de o autoritate competentă și afectarea solului a fost minimă sau acesta nu a fost afectat în nici un fel.

Echipa de supraveghere arheologică va fi contractată pentru elaborarea unei hărți de distribuție a acestor zone, document care va fi utilizat de către supraveghetorii și maiștrii minieri. Echipa de supraveghere arheologică va fi prezentă la fața locului pentru toate activitățile în zonele identificate ca având potențial "ridicat". Harta va fi permanent actualizată de către echipa de supraveghere arheologică, așa cum va considera aceasta necesar pentru a reflecta orice nouă informație obținută pe măsura dezvoltării Proiectului. Toate aceste proceduri se vor desfășura în conformitate cu prevederile procedurilor de operare standard care vor fi elaborate și cu prevederile legale specifice conținute în Legea 462/2003 și OMCC 2392/2004.

Deși toate zonele vor fi supravegheate din punct de vedere arheologic, indiferent de clasificarea potențialului lor în ceea ce privește descoperirile întâmplătoare, măsuri cu statut special vor fi implementate în cazul zonelor cu potențial ridicat. Vor fi organizate întâlniri cu personalul contractorilor înainte de începerea activităților de excavație și decopertare pentru a-l informa asupra tipului de vestigii arheologice care este posibil să fie descoperite și cum acestea pot fi identificate. Dacă vor fi observate orice fel de indicii asupra existenței unui context arheologic, lucrările vor fi imediat oprite în acea zonă și maestrul va fi notificat.

5.7.7 *Minimizarea impactului*

O serie de măsuri de management vor fi implementate ca parte a Protocolului pentru descoperiri întâmplătoare pentru a reduce posibilitatea sau pentru a minimiza impactul potențial asupra vestigiilor arheologice. Aceste măsuri de management includ următoarele:

- **Cercetări extinse ale condițiilor inițiale:** Colaborarea dintre RMGC și MCC din timpul fazei de pre-construcție a determinat o bună cunoaștere și înțelegere a arheologiei și istoriei zonei Proiectului. Această informație va permite stabilirea priorității diverselor zone și concentrarea eforturilor pentru identificarea descoperirilor întâmplătoare în zonele susceptibile de a avea resurse arheologice neidentificate, ajutând astfel personalul arheologic de specialitate și pe cel minier în identificarea tipurilor de descoperiri care pot să survină;
- **Protocolul pentru decopertarea suprafețelor:** Este de anticipat ca majoritatea descoperirilor întâmplătoare să fie localizate la mică adâncime; se vor implementa protocoale ce vor sta la baza activităților de decopertare a solului vegetal.
- **Programul de relocare și conservare:** Un program privind relocarea, conservarea și depozitarea materialelor arheologice rezultate în urma descoperirilor arheologice întâmplătoare va trebui realizat, inclusiv pe baza unor controale autorizate.
- **Marcarea perimetrelor:** Zonele cu potențial ridicat privind probabilitatea descoperirilor întâmplătoare sau cele pentru care s-a dispus încetarea temporară a operațiunilor, iar accesul este restricționat datorită unor astfel de situații, trebuie marcate vizibil; personalul arheologic va trebui să se asigure că marcarea este corespunzătoare astfel încât să fie prevenit accesul utilajelor sau al personalului minier. Sesiunile de formare, consultările cu maiștri, și Manualul de proceduri de operare standard al RMGC vor defini aceste tipuri de perimetre și vor stabili reguli de semnalare vizuală a acestora.
- **Oprirea operațiunilor:** Confirmarea în urma evaluării a caracterului unei descoperiri întâmplătoare poate determina oprirea temporară a activităților în apropierea sitului respectiv. Echipa de supraveghere arheologică este cea care determină natura măsurilor ce trebuie întreprinse, pentru cercetarea, relocarea sau conservarea respectivei descoperiri, înaintea reînceperii activității miniere.
- **Supravegherea pușcărilor:** supraveghetorii din cadrul echipei miniere vor avea obligația să monitorizeze pușcarea și să aibă contact permanent cu echipa de supraveghere arheologică, care este prezentă la fața locului în eventualitatea identificării unei zone cu potențial arheologic, așa cum va fi aceasta definită în cursul stagiilor de formare.

Alte responsabilități ale directorului minei includ gestionarea sesizărilor și solicitărilor, supravegherea formării maiștrilor și a celorlalți muncitori în vederea recunoașterii cavităților susceptibile să conțină bunuri culturale mobile, crearea și actualizarea permanentă a capitolului dedicat descoperirilor întâmplătoare din Manualul de Operare al RMGC, precum și asigurarea că procedurile standard de operare în cazul descoperirilor întâmplătoare sunt aplicate corect. De asemenea, sunt incluse raportările standard regulate, așa cum vor fi ele definite în cadrul unei proceduri standard de operare ce va fi dezvoltată ulterior.

Directorul minei are obligația să asigure prezența la fața locului a unei echipe arheologice independente, aprobate de Ministerul Culturii și Cultelor prin Comisia Națională de Arheologie, pentru a asigura supravegherea arheologică pe durata tuturor activităților care presupun decopertarea solului, cât și pentru efectuarea cercetărilor arheologice în cursul dezafectării bisericilor din Corna care vor fi direct impactate de Proiect.

Directorul minei are obligația să asigure transmiterea imediată către echipa arheologică independentă a informațiilor referitoare la oricare descoperire întâmplătoare sau a unor cavități relevante semnalate de către maiștri/personalul de operare al minei.

Directorul minei va avea responsabilități legate de coordonarea internă a politicilor și procedurilor de operare, cât și privitoare la implicarea RMGC în inițiative viitoare legate de patrimoniu cultural, fie cele sub conducerea RMGC, ale Ministerului Culturii și Cultelor (prin instituțiile abilitate) sau ale Fundației.

5.7.7.1 Raportarea non-conformărilor și acțiuni derivate corective și preventive

Acțiunile întreprinse de angajații companiei sau ai contractorilor care nu respectă cerințele publicate în Manualele de Operare ale RMGC vor fi privite ca și non-conformare, determinând un răspuns adecvat conform cu planurile ESMS. Non-conformarea este definită drept acel complex de condiții în care RMGC este abilitată să aibă controlul sau să influențeze într-o manieră semnificativă, respectiv:

- Nerespectarea cerințelor prevederilor și normelor legale aplicabile;
- Cauzează sau pot cauza o serie de impacte neanticipate de ordin social și de mediu;
- Sunt contrare politicii de angajamente a RMGC; și,
- Reprezintă o lipsă de conformare cu prevederile din Planurile ESMS, Plan A, *Plan de Management de Mediu și Social* și a altor documente care-l susțin.

Contractorii care au măturii sau sunt implicați în activități care afectează vestigiile arheologice au obligația de a raporta imediat incidentul ca și presupusă non-conformare către RMGC.

În baza rezultatelor, Managerul de Patrimoniu care confirmă faptul că o non-conformare a avut loc, va fi inițiată o solicitare pentru acțiune corectivă și preventivă care va fi urmărită până la încheierea acestei proceduri în conformitate cu cerințele din MP-10. Cerințele din MP-10 vor fi făcute pe baza rezultatelor provenite din următoarele surse:

- Observații directe și rapoarte;
- Inspecții de supraveghere;
- Verificarea periodică a conformării legale;
- Verificarea internă anuală a performanței; și
- Orice inspecții externe sau auditări conduse de (sau sub coordonarea) entităților legale abilitate sau a unor organisme internaționale.

Solicitările de acțiune corectivă și preventivă, precum și documentele cu urmările acestora fac parte din înregistrările cheie asupra calității și performanței și vor fi arhivate în conformitate cu prevederile specifice descrise în Planurile ESMS, Plan A, Plan de Management de Mediu și Social, și în procedurile standard de operare care vor fi dezvoltate pentru sistemul de înregistrări pentru sistemul de management de mediu și social. Astfel de informații vor fi evaluate periodic, așa cum va fi necesar, în contextul planificării verificărilor asupra conformării legale și a revizuirilor managementului.

5.7.7.2 Raportarea și documentarea în cadrul Proiectului

Documentațiile referitoare la descoperirile întâmplătoare fac parte din protocolul pentru descoperiri întâmplătoare și vor fi întocmite în conformitate cu prevederile Legii 462/2003 și OMCC 2392/2004. Procedurile de operare standard vor fi dezvoltate pentru a asigura o arhivă a tuturor potențialelor descoperiri întâmplătoare și a modului lor de investigare. Completarea unor înregistrări specifice se va face în conformitate cu procedurile ce vor fi elaborate în faza de pre-construcție a derulării cercetărilor arheologice preventive. Identificarea unei cavități susceptibile să conțină descoperiri întâmplătoare va determina raportări specifice ale supraveghetorului din acel sector al minei, în conformitate cu procedurile standard de operare care vor fi elaborate pentru astfel de situații. Raportările se vor face indiferent de cazul în care respectiva cavitate conține descoperiri întâmplătoare sau necesită evaluarea semnificației ei de către echipa independentă de supraveghere arheologică, așa cum va fi prevăzut în Protocolul pentru descoperiri întâmplătoare.

Procedurile de înregistrare vor cuprinde și modificări impuse de o serie de activități ale Departamentului de Patrimoniu al RMGC, în conformitate cu procedurile standard de operare ce vor fi elaborate pentru acțiuni corective și preventive în cadrul programului de acțiune pentru non-conformare socială sau de mediu. Astfel de schimbări vor implica noi sau mai frecvente programe de formare, revizuirea Planului de Management pentru Patrimoniu Cultural sau măsuri care să prevină reapariția unor situații de non-conformare.

Implementarea protocolului pentru descoperirile întâmplătoare se va conforma cerințelor impuse de procedura standard de operare ce va fi dezvoltată pentru înregistrările sistemului de management social și de mediu. Includerea unor viitoare schimbări referitoare

la conformarea legală și verificarea internă a performanțelor va fi făcută în conformitate cu cerințele pentru înregistrările sistemului de management social și de mediu.

6 Referințe bibliografice

6.1 Legislație

- HG nr. 1430/2003 pentru completarea Legii 422/2001 privind monumentele istorice
- Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2682/2003 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și evidență a monumentelor istorice, a Listei monumentelor istorice, a Fișei analitice de evidență a monumentelor istorice și a Fișei minimale de evidență a monumentelor istorice, cu modificările și completările ulterioare, cu modificările și completările ulterioare, respectiv Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor 2807/2003 cu privire la Normele metodologice de clasare și evidență a monumentelor istorice.
- Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2392/2004 privind standardele și procedurile în arheologie
- Legea nr. 182 / 2000 privind protejarea bunurilor culturale mobile
- Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice
- Legea nr. 462/2003 privind protejarea patrimoniului arheologic

6.2 Lucrări citate

- Cauuet, B. 2001. Programul Național de Cercetare "Alburnus Maior". Campania 2001. Volumul I. Arheologie minieră. Misiunea arheologică franceză. București.
- Cauuet, B. 2002. Programul Național de Cercetare "Alburnus Maior". Campania 2002. Volumul II. Arheologie minieră. Misiunea arheologică franceză. București.
- Congresul Patrimoniului Arhitectural European. 1975. Declarația de la Amsterdam
- Damian, P. (ed), Alburnus Maior I. București. 2003.
- O'Hara, E. 2004. Raportul Roșia Montană al Adunării Parlamentare. Adunarea parlamentară a Consiliului Europei. Comitetul pentru Cultură, Știință și Educație.
- Popoiu, Paula, Stoica Georgeta (ed), Roșia Montană - Studiu etnografic. București. 2004.
- Simion, Mihaela, Apostol, Virgil, Vleja Decebal, Alburnus Maior II – Monumentul funerar circular. București. 2005
- UNESCO [United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization]. 1996. Politici operaționale pentru implementarea convenției patrimoniului mondial. Paris: UNESCO.

Anexa A. Lista monumentelor istorice din Roșia Montană

Nr. crt.	Cod LMI 2004	Denumire	Statut juridic
01.	AB-I-s-A-00065	Situl arheologic Alburnus Maior	
02.	AB-I-m-A-00065.01	Așezarea romană de la Alburnus Maior, Zona Orlea	proprietari privați ai imobilelor unde este localizat monumentul
03.	AB-I-m-A-00065.02	Exploatarea minieră romană de la Alburnus Maior, Masivul Orlea	Statul român
04.	AB-I-m-A-00065.03	Vestigiiile romane de la Alburnus Maior, Zona Carpeni	proprietari privați ai imobilelor unde este localizat monumentul
05.	AB-I-m-A-00065.04	Incinta funerară romană din Zona "Hop-Găuri"	proprietari privați ai imobilelor unde este localizat monumentul
06.	AB-I-m-A-00065.05	Galeria „Cătălina Monulești"	Statul român
07.	AB-I-s-A-20329	Galeriile romane din Masivul Cârnic, punct "Piatra Corbului"	Statul român
08.	AB-II-s-B-00269	Biserica Adormirea Maicii Domnului	Biserica Ortodoxă Română
09.	AB-II-s-B-00270	Centrul istoric al localității Roșia Montană – „Târgul satului", Piața, cartierul Berg, Str. Brazilor și zona din amonte de Piață, spre lacuri	
10.	AB-II-s-B-00271	Casa parohială ortodoxă, nr. 137	Biserica Ortodoxă Română
11.	AB-II-s-B-00272	Casă cu spațiu comercial, azi primărie, nr. 184	Primăria Roșia Montană
12.	AB-II-s-B-00273	Casă, nr. 185	proprietar privat
13.	AB-II-s-B-00274	Casă, nr. 186	proprietar privat
14.	AB-II-s-B-00275	Casă, nr. 191	proprietar privat
15.	AB-II-m-B-00277	Casă, nr. 258	proprietate RMGC și proprietar privat
16.	AB-II-m-B-00278	Casă, nr. 273	proprietate RMGC
17.	AB-II-m-B-00279	Casă, nr. 275	proprietar privat
18.	AB-II-m-B-00280	Casă, nr. 324	proprietar privat
19.	AB-II-m-B-00281	Casă, nr. 326	proprietar privat
20.	AB-II-m-B-00282	Casă, nr. 327	proprietate RMGC
21.	AB-II-m-B-00283	Casă, nr. 328	proprietar privat
22.	AB-II-m-B-00284	Casă, nr. 329	proprietar privat
23.	AB-II-m-B-00285	Casă, nr. 331	proprietar privat
24.	AB-II-m-B-00286	Casă, nr. 332	proprietar privat
25.	AB-II-m-B-00287	Casă, nr. 334	proprietate RMGC
26.	AB-II-m-B-00288	Casă, nr. 340	proprietate RMGC
27.	AB-II-m-B-00289	Casă, nr. 341	proprietar privat

28.	AB-II-m-B-00290	Casă, nr. 342	proprietate RMGC
29.	AB-II-m-B-00291	Casă, nr. 372	proprietate RMGC
30.	AB-II-m-B-00292	Casă, nr. 373	proprietar privat
31.	AB-II-m-B-00293	Casă, nr. 376	proprietar privat
32.	AB-II-m-B-00294	Casă, nr. 383	proprietar privat
33.	AB-II-m-B-00295	Casă, nr. 389	proprietar privat
34.	AB-II-m-B-00296	Casă, nr. 390	proprietar privat
35.	AB-II-m-B-00297	Casă, nr. 391	proprietar privat
36.	AB-II-m-B-00298	Casă, nr. 392	proprietate RMGC
37.	AB-II-m-B-00299	Casă, nr. 393	proprietate RMGC
38.	AB-II-m-B-00300	Casă, nr. 395	proprietar privat
39.	AB-II-m-B-00301	Casă, nr. 397	proprietate RMGC
40.	AB-II-m-B-00302	Casă, nr. 398	proprietate RMGC
41.	AB-II-m-B-00303	Casă, nr. 407	proprietar privat
42.	AB-II-m-B-00304	Casă, nr. 408	proprietate RMGC
43.	AB-II-m-B-00305	Casă, nr. 409	proprietar privat
44.	AB-II-m-B-00306	Casă, nr. 482	proprietate RMGC
45.	AB-II-m-B-00307	Casă, nr. 547	proprietar privat
46.	AB-II-m-B-00308	Casă, nr. 549 (Biserica romano-catolică)	proprietar privat- Biserica Romano Catolică
47.	AB-II-m-B-00309	Casă, nr. 551	proprietar privat
48.	AB-II-m-B-00310	Casă, nr. 552	proprietate RMGC
49.	AB-II-m-B-00311	Casă, nr. 553	proprietar privat